

Täysistunto

Torstai 16.4.2026 klo 16.00—18.54

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.54.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—17.59) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.59—18.54).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
sisäministeri Mari Rantanen
sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
työministeri Matias Marttinen
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevista ministereistä.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys työttömyysturvan suojaosan poistosta (Joona Räsänen sd)

Suullinen kysymys SKT 62/2026 vp

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Työn vastaanottamisen pitää olla aina kannattavaa, myös lyhytaikaisen työn ja pienipalkkaisen työn vastaanottamisen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] Tätä linjaa hallitus on kyllä noudattanut yhteiskunnan kaikista parhaimpien toimeentulevien osalta laskemalla heidän marginaaliverotustaan. Perustehan on ollut juuri se, että lisätyön vastaanottamisen pitää olla aina kannattavaa. Mutta vastaavasti tämä kannattaminen ei koskekaan kaikista pienipalkkaisimpia, työttömiä, osa-aikatyötä tekeviä, koska heidän lisätyön vastaanottamisen kannusteitaanhan te olette laskeneet poistamalla työttömyysturvasta ja asumistuesta suojaosat. Kun olen viime päivien keskustelua kuunnellut, niin, arvoisa pääministeri, vastuuministeri, en ole aivan varma, onko hallitus edes ymmärtänyt, mitä on päättänyt. [Puhemies koputtaa] Siksipä kysyn, arvoisa pääministeri: minkä takia, arvoisa hallitus, te olette heikentäneet lyhytaikaisen työn vastaanottamisen kannusteita? [Sheikki Laakso: Paljonkos se lisää työllisyyttä? — Piritta Rantanen: Pääministeri siihen vastasi tentissä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.02 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjä viittaa tässä varmasti hallituksen päätökseen, joka liittyy julkisen talouden säästöihin suojaosista sosiaaliturvassa. Se on hallituksen säästötoimi julkiseen talouteen, joka johtuu siitä, että valtio on raskaasti velkaantunut ja olemme joutuneet näitä säästöjä tekemään käytännössä kaikille sektoreille, pois lukien maanpuolustus — ja lisäksi ollaan pyritty kaikin keinoin suojelemaan esimerkiksi peruskoulua ja koulutusjärjestelmää.

Työttömyysturvan suojaosien poisto ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö työtä kannattaisi ja olisi tarkoituksenmukaista ottaa vastaan, mikäli sitä on tarjolla, ja näinhän suomalaiset toimivat. Me ollaan itse asiassa tänään hallituksena annettu eduskunnalle esitys, joka entisestään selkiyttää työttömyysturvan sovittelua, joka Suomessa jo tähänkin asti on ollut kansainvälisesti vertaillen tutkijoidenkin mielestä melko toimiva. Sen periaate on se, että työtä vastaanotettaessa etuus leikkaantuu suhteessa euroon 50 senttiä. Työn vastaanottaminen on näin ollen Suomessa tehty mahdolliseksi [Puhemies koputtaa] ja myöskin osa-aikatyön vastaanottaminen työttömyysetuutta kokonaan menettämättä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

16.04 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti siitä, hyvä hallitus, te ette pääse yli ettekä ympäri, että kaikista parhaiten toimeentulevilla näitä kannusteita on lisätty työn vastaanottamiseen mutta siellä pienipalkkaisessa väestössä, työttömissä, niitä kannusteita on heikennetty — niitä kannusteita on heikennetty.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Tätä hallituksen logiikkaa täytyy kyllä ihmetellä. Miten voi olla, että aina kaikista parhaiten toimeentulevia voidaan kannustaa uusilla veronalennuksilla ja kaikista pienituloisimpia uusilla leikkauksilla? Tämä ei osu suomalaisten oikeudentuntoon.

Tässä meidän linjamme on toinen. Myös pienipalkkaisen ja lyhytaikaisen työn vastaanottamisen pitää olla kannattavampaa kuin se tänä päivänä on. Myös työtön ansaitsee sen, että hänen lisätyöstään hänelle jää enemmän käteen.

Voisitteko te nyt harkita, kun te kokoonnutte ensi viikolla kautenne viimeiseen kehysriiheen, että kerrankin — kerrankin — [Puhemies koputtaa] voittajana tuosta riihestä voisivat tulla ulos myös pienituloiset ihmiset ja palauttaisitte sosiaaliturvan suojaosat?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.05 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus todellakin kokoontuu kehysriiheen ensi viikolla. Kyllä meidän tärkein tavoitteemme on siellä tehdä sellaisia päätöksiä, että me saadaan kasvua liikkeelle ja töitä suomalaisille. Me tullaan käyttämään se liikkumavara, mitä meillä on, ja ne ideat ja mahdollisuudet, joita meidän pöydällä on, parhaalla mahdollisella tavalla, jotta suomalaiset saisivat töitä, jotta yhä useampi työtön ihminen saisi mahdollisuuden lähteä töihin, jotta niissä lapsiperheissä, joiden toimeentulosta yhdessä kannamme huolta, mahdollisimman moni isä tai äiti saisi töitä. Tämä on kaikkein oleellisin asia tässä.

Ja sitten, mitä tulee näihin kannusteisiin, edelleenkin sanon sen, mitä sosiaaliturvaministeri sanoi: Suomessa on kansainvälisestäikin vertaillen kohtuullisen hyvät kannusteet myöskin työttömyysturvalta ihmisen ottaa lyhytaikaista työtä vastaan. Eli ei kannata antaa kuvaa, että se olisi kokonaan jotenkin poistettu. [Matias Mäkynen: Kannusteet ovat hyvät, mutta silti pitää leikata!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

16.06 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhan sanonnan mukaan voidaan kannustaa kepillä tai porkkanalla. Hallitus on tässä nyt tietoisesti valinnut kepin porkkanan sijaan, ja tämä porkkana on unohdettu sinne laarin pohjalle.

Koko kautenne ajan te olette hallituksessa tehneet heikennyksiä työntekijöiden asemaan: milloin on kasvatettu epävarmuutta työmarkkinoilla, milloin leikattu tukia ja heikennetty palkansaajien neuvotteluasemaa, ja nyt me näemme nämä surulliset tulokset. Sen lisäksi hyvätuloisia on kannustettu massiivisilla veronkevennyksillä.

Arvoisa hallitus, voisitteko kertoa, miksi pienituloisia pitää kannustaa toimeentuloa heikentämällä ja epävarmuutta lisäämällä, kun samaan aikaan tarjotaan näitä suuria veronkevennyksiä suuryrityksille ja hyvätuloisille? [Sheikki Laakso: Myös pienille yritysille!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.07 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kaksi asiaa:

Eli ensimmäinen on se, että hallituksen linja on se, että työn tekemisen pitää Suomessa kannattaa aina, ja me haluamme vahvistaa suomalaisten palkansaajien ostovoimaa,

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

[Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Mutta ei pienituloisille, vai? — Välihuutoja vasemmistoliiton ryhmästä] ja siitä syystä hallitus on tehnyt työn verotukseen puolentoista miljardin euron kevennykset painottaen niitä pieni- ja keskituloisia. Sen lisäksi tämä hallitus on tehnyt kasvua tukevaa politiikkaa, jotta tästä työttömyydestä ja huonosta suhdanteesta ja kasvun puutteesta päästäisiin kohti parempia aikoja, eli työpaikkoja syntymään ja ihmisille toimeentuloa työstä. Se on se hallituksen linja.

No, sitten toinen kysymys on julkisen talouden säästöt, joita tämä hallitus on joutunut tekemään ja joita valitettavasti myöskin seuraava hallitus joutuu tekemään, ja sehän johtuu taas valtion raskaasta velkaantumisesta, muun muassa siitä, että Marinin aikana otettujen velkojen korot ovat nousseet monella miljardilla, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Miksi ne korot piti muuttaa?] meillä on kasvava maanpuolustuksen tarpeiden käyrä, meillä on ikääntyvä väestö, ja Suomen julkinen talous on velkaantunut. Siitä syystä joudutaan tekemään myöskin säästöpäätöksiä. Ja miten olen havainnut, niin siitä huolimatta, että vasemmisto-oppositio, erityisesti SDP, on vaikka vastustanut käytännössä jokaista näistä säästöpäätöksistä, joita itsekin olen esitellyt tälle eduskunnalle, [Puhemies koputtaa] niin te ette enää viimeisimmissä vaihtoehtobudjeteissanne ole esittäneet niitä pois. [Puhemies koputtaa] Eli tulkitsen, ettei teillä ole yhtään sen enempää rahaa kuin hallituksellakaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh! — Pia Viitanen: Unohtakaa meidän vaihtoehtobudjetti, arvoisa ministeri, ja vastatkaa kysymykseen!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.09 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään on huomattu, kuinka vaikeata työmarkkinoille on päästä. Nuorten työllistämisseteleitä on muutamia kappaleita vasta mennyt, ja se kertoo siitä, kuinka hankalaa on nykyisille työmarkkinoille päästä. Sen vuoksi, kun mietitään tätä suojaosaa työttömyysturvassa, sitä pientäkin työskentelyä siellä työmarkkinoilla, niitä kannusteita pitäisi nyt viedä eteenpäin. Se työkyvyn ylläpito ja sitten työelämänsuhteitten ylläpito olisi tärkeätä. Eikö niin, ministeri Marttinen, että kaikkia positiivisia kannusteita pitäisi nyt tässä työllisyystilanteessa tehdä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marin, olkaa hyvä.

16.09 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa herra puhemies! En voi kuin ihmetellä sitä, että täällä SDP:n kansanedustajat naureskelevat sille, että hyvin vaikeassa työttömyystilanteessa maan hallitus on ottanut käyttöön lukuisia eri toimenpiteitä, joilla muun muassa helpotetaan nuorten pääsyä työelämään. Nyt on myös tärkeää [Krista Kiuru: Ei siitä ole puhuttu lainkaan täällä!] — kuunnelkaapa nyt, hyvät edustajat! — muistaa se, että nuorten työllistämisseteli on ollut käytössä aivan vähän aikaa vasta. Me tiedämme siis sen, että alueet, kunnat ja kaupungit ovat saaneet sen rahoituksen ja eri puolilla Suomea tämä myöntöprosessi on vielä pahasti kesken. On alueita, joissa on myönnetty jo enemmän näitä seteleitä nuorille, siis jokainen näistä nuorista on löytänyt työpaikan ja työllistynyt. Minä taistelen sen puolesta, että joka ainoa nuori, joka etsii työtä... Jos edes pieni osa tämän setelin arvosta menee niille nuorille, jotka voivat työllistyä, niin kyllä, se on kannattanut tehdä. Me jatkamme setelin markkinointia ja pidämme huolen siitä, että mahdollisimman laajasti ja nopeasti nämä setelit saadaan jaettua ja nuoret saavat itselleen töitä.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

16.11 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapset eivät valitse kohtalooaan. Ei heillä ole mahdollisuutta pinnistellä parantaakseen omaa asemaansa, eikä heillä ole varaa odotella parempaa taloustilannetta. He elävät lapsuuttaan tässä ja nyt.

Nyt monien perheiden taloudellinen kantokyky on murtumassa. Hallituksen päätösten myötä yli 30 000 lasta lisää on työnnetty köyhyyteen. Vihreiden mielestä ei ole oikein, että lapset joutuvat kantamaan taakkaa talouden sopeutuksesta sen sijaan, että hyvin pärjäävät aikuiset tinkisivät hieman omista eduistaan. Te perustelette suurituloisten veronalennuksia asiantuntijoiden suosituksilla, mutta sivuutate täysin ne asiantuntijat, jotka varoittavat lapsiperheköyhyyden pitkästä varjosta. Lapsena koetulla köyhyydellä voi olla pitkäkestoisia vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin ja sitä kautta myös mittava hintalappu julkiselle taloudelle.

Pääministeri Orpo, nämä lapsiperheköyhyyttä lisäävät päätökset on tehty teidän johdollanne. Aiotteko viimein ensi viikon kehysriihessä avata silmänne ja sydämenne näille tosiasioille ja tehdä toimia, [Puhemies koputtaa] joilla lapsiperheköyhyyttä vähennetään tässä ja nyt?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.12 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä sanoin aikaisemmin, että kehysriihen kaikkein keskeisin tehtävä on saada töitä, työpaikkoja niille perheiden isille ja äideille. Se on ainoa kestävä tapa, millä me voimme heikommassa asemassa olevien tilannetta auttaa, niin perheiden kuin muutenkin. Se, että meillä on kestäviä työpaikkoja ja meillä on korkea työllisyys, takaa sen, että meillä on paljon verotuloja, ja niillä meillä on taas varaa pitää yllä meidän hyvinvointiyhteiskuntaa. Me ollaan tehty joitakin täsmätoimia perheiden helpottamiseksi, muun muassa lapsilisiin tehtiin korotuksia, vanhempainpakkauksen arvoa on nostettu ja niin edelleen, mutta kuitenkin me ollaan sen tosiasian edessä, että resurssit ovat rajalliset.

Nyt meidän täytyy saada aikaan työtä, ja siitä hyvä uutinen on se, että ensimmäisen kerran kolmeen vuoteen avoimien työpaikkojen määrä on lähtenyt kasvuun. Toivotaan, että tämä kehitys jatkuu. Se antaa toivoa. Me ollaan tehty aivan oikeita asioita, ja se suurin syyllinen siihen, että meillä on vaikea tilanne, löytyy kylläkin maailmalta. [Puhemies koputtaa] Se löytyy Venäjältä, joka on hyökkäyssodassa, tai Yhdysvalloista, jonka presidentti aiheuttaa epävarmuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.13 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP haluaa helpottaa pienituloisen suomalaisen asemaa, mutta hallitus on täysin vieraantunut erityisesti työttömän ihmisen arjesta. Kyllä, työnteon pitää olla aina kannattavaa, mutta miksi se on niin, että niille rikkaille sitä kannustusta annetaan lisärahalta, tekemällä veronkevennyksiä ja vielä velaksi, mutta sen sijaan työttömältä on viety se työttömyysturvan ja asumistuen suojaosa pois. SDP vaatii, että te palautatte nämä suojaosat työttömyysturvaan ja asumistukeen ensi viikon kehysriihessänne.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Suomalaiset ovat ahkeraa väkeä, haluavat töihin. Siitä kertoo yksistään se, että Puuiloon kesätyöpaikkoihin haki 21 000 suomalaista. Tunnistaako hallitus tämän? Eilen hallituksen välikysymykseen annetussa vastauksessa viitattiin työttömiin naapureina, jotka jäävät nukkumaan. Pääministeri Orpo, teidän vastuullanne viime kädessä on tämä eduskunnalle annettu vastaus. Pääministeri Orpo, kuka on mielestänne se naapuri, joka jää nukkumaan? Miten te voitte vihjata suomalaisiin työttömiin naapureina, jotka jäävät nukkumaan? [Mauri Peltokangas: Uniperin hinnalla olisi työllistetty aika monta suomalaista!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.15 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En olisi uskonut, että vielä jatkatte tätä väärinymmärtämistä tahallanne. [Vasemmalta: Ei se ole väärinymmärrystä vaan sanatarkka sitaatti!] Jos katsotte sen kontekstin, tiedätte sen, mikä on hallituksen tavoite. Meidän tavoitteemme on se, että työn vastaanottaminen kannattaa aina. Mielestäni Suomen hyvinvointiyhteiskunnan peruseriaate on se, että työikäinen ja työkykyinen ihminen käy töissä. Tietenkin täytyy olla työpaikkoja, mutta on täysin väärin väittää, että me syyllistäisimme työttömän ihmisen. Mutta samaan aikaan minä uskallan sanoa sen, että jos työtä on tarjolla, niin silloin a) sen pitää olla kannattavaa ja b) työikäisen ja työkykyisen ihmisen velvollisuus on myöskin ottaa se vastaan. Työn pitää olla kannustavaa, sen pitää olla palkitsevampaa kuin työttömyysturvalla tai sosiaalituella eläminen, ja siksi sillä ihmisellä — ja tämä on oleellista — joka lähtee pienipalkkaiseen työhön, pitää olla kannusteet kunnossa. Vai oletteko te tästä eri mieltä? [Vasemmalta: Sitä me kysytään!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.16 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on yli 137 000 köyhydessä elävää lasta. Moni näistä lapsista elää esimerkiksi yksinhuoltajaperheessä, jossa vanhempi on työtön tai tekee pätkätöitä. Ihmettelen, pääministeri Orpo, väitettänne, että työnteko kannattaa aina, vaikka hallitus on poistanut suojaosat. Tekemänne leikkaukset asumistukeen tiputtivat ensin perheitä toimeentulotuella, ja tämän vuoden helmikuussa te poistitte suojaosan siitäkin. Samalla tuhositte keikka- ja osa-aikatyön taloudellisen kannattavuuden, [Oikealta: Ei pidä paikkaansa!] koska toimeentulotuessa sata prosenttia vähennetään siitä palkkatulosta, jos olet toimeentulotuen asiakas, euro eurosta, ja kun päälle lasketaan matkakulut töihin, työn vastaanottaminen menee miinukselle. Lopettakaa siis juhlapuheet. Te ette pura kannustinloukkuja, vaan te pahennatte niitä. Sen sijaan suojaosien palauttaminen tekisi työnteosta jälleen kannattavaa. [Puhemies koputtaa] Pääministeri Orpo, oletteko tähän valmis?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.17 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan välttämätöntä, että kannustinloukkuja on purettu, ja kyllä, isossa kuvassa hallituksen toimet purkavat kannustinloukkuja, lisäävät kannusteita ottaa työ vastaan. Ja kyllä, esimerkiksi ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen on leikkaus etuuksiin. Sen

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

on laskettu ja sen on tutkimustulosten perusteella sanottu olevan toimiva malli. [Pia Lohikosken välihuuto] Eli kyllä, on siis tehty heikennyksiä, mutta tavoitteena on kuitenkin kannusteiden lisääminen. Mutta sitten me tullaan taas siihen perusajatukseen, että kun teille vasemmalla jokainen ongelma yhteiskunnassa korjataan sillä, että lisätään tukia ja lisätään rahaa, niin meillä se ylimmäinen tavoite on se, että me saadaan tähän maahan työpaikkoja, jotta meillä on varaa pitää heikoimmista ihmisistä huolta — jotta on varaa pitää heikoimmista ihmisistä huolta. [Pia Lohikosken välihuuto] Jos te sanotte, että me olemme vieraantuneita arjesta, niin minä sanon edelleen, että te olette täysin vieraantuneita maailmasta. [Vasemmalta: Ei olla! — Oikealta: Kyllä!] Vasemmisto-oppositio on ilmeisesti ainut, [Puhemies koputtaa] joka ei ymmärrä, mitä maailmalla tapahtuu ja miten vakavat vaikutukset sillä on meidän talouteen ja ihmisten arkeen. [Pia Lohikoski: Niin että toimeentulotuesta leikkaatte sata prosenttia!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.18 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se tärkeä kysymys taitaa olla se, että onko vahingossa tehty säästöjä, jotka lisäävät työttömyyttä ja sitä kautta ihmisten taloudellista ahdinkoa, ja lopulta sitten myös valtio siinä häviää. Nimittäin kun kulutuskysyntä heikkenee, yritysten palvelut ja tuotteet eivät käy kaupaksi ja yritykset eivät palkkaa nuoria työntekijöitä, vaikka saisivat setelinkin. Jos ei ole työtä, palvelut ja tuotteet eivät käy kaupaksi. [Arto Satonen: Oletko keksinyt ikiliikkujan?]

Ja nyt kun me nähdään, että ainakaan tässä alkutaipaleella ei ole kovinkaan kyllä käynyt tämä työllistämisseteli kaupaksi, niin haluaisin kysyä työministeriltä: kun nyt aikaa vähän kuluu ja jos tilanne ei tästä parane, niin oletteko te valmiita tarkistamaan näitä kriteereitä sillä lailla, että se seteli olisi todellinen työväline nuorten työllistämiseen? Ja tietenkin voisi kysyä, että onko hallitus sitoutunut siihen, että se ei tee enää päätöksiä, jotka heikentävät suomalaisten kulutuskysyntää. [Arto Satonen: Siis se on parantunut just!] Tämähän on se oleellinen juttu, että me saataisiin talouden pyörät pyörimään. [Oikealta: Ostovoima on parantunut!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.20 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Edustaja Lohen hyvään ja rakentavaan kysymykseen jos lähden sieltä peräpästä vastaamaan:

Ensinnäkin suomalaisten ostovoimahan kehittyä tällä hetkellä, onneksi, erittäin myönteisellä tavalla. Se on hieno asia, koska aiemman vasemmistohallituksen aikaan ostovoima leikkaantui rajusti, ja nyt viimein tässä on päästy parempaan suuntaan. Meidän hallitus ei myöskään usko siihen, että verotusta kiristämällä tämä maa tästä suosta nousee, ja me haluamme juuri myös sitä kautta suojella sitä, että suomalaisten kukkarolle ei mennä sen kautta, että valtio himoverottaisi vielä rajummin, niin kuin taas vastaavasti aiemmin on tehty. Se on myös tärkeä asia, joka myös suojelee yksityistä kulutuskysyntää.

Olette aivan oikeassa siinä, että vielä alkuvaiheessa seteleitä on mennyt vähemmän. Erot eri alueilla ovat toki myös hyvin suuria, ja tämä toimeenpano on lähtenyt hitaammin liikkeelle osassa päin alueita. Seuraan totta kai hyvin tarkasti tilannetta, käyn keskustelua joka puolelle Suomea, ja totta kai otan kaiken palautteen vastaan, koska me haluamme, että

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

seteli toimii niin hyvin kuin on mahdollista juuri siihen, [Puhemies koputtaa] että työttömänä olevat nuoret löytävät ja saavat työtä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

16.21 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Tiukka taloustilanne ja sosiaaliturvan heikentäminen ovat johtaneet siihen, että seksipalveluja myyvien määrä lisääntyy, näin kertoi Aamulehti viime viikolla. Seksityötä tekevien ihmisten parissa työskentelevä Pro-tukipiste sanoo: ”Joka vuosi palveluihimme on hakeutunut noin satakunta uutta ihmistä enemmän kuin edellisinä vuosina. Opiskelijoita alkoi tulla seksipalveluiden myyjiksi tavallista enemmän, kun opiskelijat siirtyivät viime vuonna yleisestä asumistuesta opintotuen asumislisään.” Ja Pro-tukipiste kantaa jutun mukaan huolta myös siitä, että etenkin parikymppiset lastensuojelun entiset asiakkaat ovat alttiita hyväksikäytölle, sillä heidän saamaansa tukea on heikennetty. Hyvät ministerit, millaisia ajatuksia teissä herättää tieto siitä, että ihmisiä näyttää ajautuvan tekemään seksityötä tekemienne sosiaaliturvan leikkausten takia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.22 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen pitää olla sellainen hyvinvointiyhteiskunta, missä kenenkään ei tarvitse itseään myydä, [Kimmo Kiljunen: Kyllä!] ja toivon, että olemme tästä samaa mieltä. Eli ilmiö erittäin paljon huolestuttaa minua, erityisesti kun tässä nousivat esiin nämä lastensuojelun asiakkaat, haavoittuva ryhmä, nuoret, jotka ovat tässä yhteiskunnassa kaikkein, voisi sanoa, haavoittuvimmassa asemassa sitä kautta, että lastensuojelun taustalla voi olla esimerkiksi vakavaa kaltoinkohtelua ja seksuaalistakin väkivaltaa, sen tyyppisiä haavoittuvuustekijöitä, jotka myöskin altistavat sille, että ihminen on haavoittuvassa asemassa joutua myöskin hyväksikäytön uhriksi. Siitä syystä hallitus on esimerkiksi — ministeri Rydman voi tätä täydentää — antanut lastensuojelulakiin liittyviä uusia toimivaltuuksia ja mahdollisuuksia esimerkiksi lastensuojelun hatkaamisen vähentämiseksi, koska ne ovat olleet alttiita tilanteita sille, että erityisesti tytöt ovat joutuneet hyväksikäytön kohteiksi. Tämä on sentyyppistä lainsäädäntöä, mitä yhteiskunta voi tehdä suojellakseen niitä, jotka tätä suojelua kaikkein eniten tarvitsevat. [Ben Zyskowiec: Ja mitä Marinin hallitus ei tehnyt!] Tähän täytyy kytkeä sitten mukaan myöskin meidän sosiaalipalvelut ja koko tämä hyvinvointiketju, jotta me pystytään [Puhemies koputtaa] auttamaan niitä ihmisiä, jotka ovat riskissä joutua toisten ihmisten hyväksikäytön uhreiksi. [Aki Lindén: Jälkihuoltoa on leikattu!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

16.23 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on ollut keskeistä se, että rikkaille tarjotaan porkkanoita, köyhille keppiä. Yksi ryhmä, jolle julkisessa keskustelussa on alettu tarjoamaan aika lailla keppiä, ovat eläkeläiset, ja he ovat pienituloisen ryhmä valtaosaltaan. Meillä mediaanieläke on tällä hetkellä 1 850 euroa, eli puolet eläkkeensaajista saa alle tuon ja kolmasosa eläkkeensaajista on köyhyysrajan alla. Eli eläkkeensaajat ovat tässä keskeinen ryhmä.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Pari vuotta sitten kehysriihen alla käytiin keskustelu siitä, että eläkeindeksiä jäädytettäisiin. Silloin saatiin laskelma, että miljardinkin euron säästö, joka säästettäisiin 36 miljardin eläkemenosta, tarkoittaisi itse asiassa valtiontaloudessa 400 miljoonan euron menetystä sen vuoksi, että eläkkeitä ei makseta valtion budjetista vaan eläkerahastoista. Arvoisa pääministeri, jos 400 miljoonaa euroa saataisiin siitä, että eläkkeitä korotettaisiin, eikö tämä olisi oiva konsti luoda kulutuskysyntää Suomeen ja auttaa meidän eläkeläisiä? [Ben Zyskowiec: Eikös ikiliikkuja olisi hyvä juttu?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.24 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä varmaan kannattaa kysyä puheenjohtaja Lindtmanilta. Oletan, että tämä on sitten SDP:n tulevassa ohjelmassa.

Hallitus on tehnyt jo kautensa alussa sen arvovalinnan, että me emme lähteneet leikkaamaan eläkkeitä. Jos mietitään meidän eläkeläisiä, suuri osa on hyvin pienituloisia, jotka ovat pienellä työeläkkeellä, kansaneläkkeellä, takuueläkkeellä. Kansainvälisesti vertaillenkin juuri muistan nähneeni vertailun, jossa todettiin, että Suomen eläkkeiden tasot eivät ole mitenkään erityisen korkealla. Eli kyllä lähtökohta meille on ollut ja on tämän hallituskauden loppuun se, että me emme eläkkeisiin kohdistuvia leikkauksia tee. [Petri Huru: Kuulitteko?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

16.25 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taide- ja kulttuurialan toimijoita ja myös harrastajia kohdellaan hyvin eri tavoin työttömyyspalveluissa. Esimerkiksi kymmenen vuotta työttömänä ollut harrastaa rumpujen soittoa bändissä, mutta työttömyysturvaviranomaiset näkivät hänet todellisuudessa musiikkialan yrittäjänä. Tästä uhkasi takaisinperintä 70 000—110 000 euron osalta. Tämä ei toteutunut, mutta hänet silti nähtiin sivutoimisena yrittäjänä, vaikka hän oli siis rummunsoiton harrastaja.

Sitten toinen, sarjakuvapiirtäjä ja työtön työnhakija: Facebookissa hän on myynyt kerran puolesta vuodessa yksittäiskappaleita kirjoistaan omasta kokoelmastaan, ja hänet nähtiin ammattimaisena kirjanmyyjänä.

Kuinka nämä käytännöt saataisiin samanlaisiksi koko Suomessa? Kuitenkin on tiedossa se, kuten täällä sanotaan, että kannusteiden pitää olla kunnossa ja ammattitaidon ylläpitämisen pitäisi olla sallittua, [Puhemies koputtaa] myös taidealojen harrastamisen. [Pia Lohikoski: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.27 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää edustajaa erittäin hyvästä kysymyksestä. Luulenpa niin, että olemme tässä salissa kaikki samaa mieltä siitä, että näiden käytäntöjen pitää olla selkeitä ja johdonmukaisia. Työttömäksi joutuneiden ihmisten täytyy myös tietää, mitä he voivat tehdä ilman pelkoa siitä, että paikallisessa harkinnassa tulkitaankin se tilanne toisin, vaikka niin, että rakas harrastustoiminta koettaisiinkin taas vastaavasti yrittäjyydeksi.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Olen viime syksynä jo antanut ministeriössä määräyksen, jonka mukaan päätoimista ja sivutoimista yrittäjyyttä koskeva ohjeistus on haluttu selkeämmäksi, ja tämä ohjeistus on päätökselläni jo lähetetty vastaavasti viranomaisten toimeenpantavaksi. Mutta tässä yhteydessä oikeastaan voisin todeta sen, että on tärkeää katsoa oikeastaan tämän kulttuurialan tilanne vielä erikseen läpi. [Pia Lohikoski: Hyvä!] Mielelläni kerään vielä näitä kokemuksia yhteen, ja voisimme vaikka istua alas ja katsoa, onko vielä joitain sellaisia kysymyksiä, [Pia Lohikoski: On!] mitä on yhdessä tärkeää saada selkeämmiksi, koska on totta kai tärkeää, että järjestelmä on selkeä ja [Puhemies koputtaa] myös työttömät työnhakijat tietävät tämän tilanteen ja sen, mitä he voivat tehdä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

16.28 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Pääministeri Orpo, eduskuntavaalien alla te sanoitte, että kokoomus lupaa, että tulevalla vaalikaudella suomalaisiin yrityksiin syntyy 100 000 uutta työpaikkaa. No, ei ole syntynyt. Työllisyys on sen sijaan laskenut teidän epäonnistuneen politiikkanne seurauksena, ja hallitukselta odotetaan nyt toimia työttömyyden ja köyhyyden vähentämiseksi — mutta mitä vielä. Vaikka te täällä nyt sanotte, että te ette väheksy työttömiä, niin valtiovarainministeri Purra huutelee ”menkää töihin” ja haluaa laittaa työttömät keräämään risuja. [Sheikki Laakso: Joku huutaa, että olkaa hiljaa!] Ja kyllä, sosiaaliturvaministeri Grahn-Laasonen puhui eilen työttömistä naapureina, jotka jäävät kotiin nukkumaan. [Oikealta: Ei puhunut!]

Arvoisa hallitus, esitän teille yhden toiveen: lopettakaa tämä halveksunta ja vastakkainasettelu [Mauri Peltokangas: Tärkeää puhetta, käsittämätöntä soopaa!] ja tuokaa vihdoin kehysriihessä aitoja toimia työttömyys- ja köyhyyskriisin ratkaisemiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — En ollut erottavinani tästä varsinaista kysymystä, mutta annan silti vastausmahdollisuuden. Pääministeri Orpo, olkaa hyvä. [Mauri Peltokangas: Ei muistanut kysyä, kun haukkui niin paljon!]

16.29 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän politiikkaa, mutta en sellaista politiikkaa, missä tahallaan vääristellään asioita. [Välihuutoja] En ymmärrä sitä, koska kyse on siitä, että sen pienituloisen ihmisen kannattaa lähteä töihin, että siitä saa hyödyn, että lähtee töihin, [Vasemmalta: Ja naapuri jää nukkumaan!] verrattuna siihen, että olisi tukien varassa. Eikö se ole aivan oikein? [Vasemmalta: Miksi te leikkasitte ne suojaosat?] Teidän puheenjohtajanne, joka ei nyt ole paikalla, sanoi eräässä tentissä, että on ihan oikein, että voi jäädä kotiin ideologisin perustein, vaikka olisi työtä tarjolla. [Välihuutoja oikealta — Perussuomalaisten ryhmästä: Voi hyvänen aika!] Tämä erottaa taas kerran meidät teistä täysin. Meidän mielestämme työtä pitää ottaa vastaan. [Vasemmalta: Vaikka menisi miinukselle!] Meillä on tässä maassa myöskin velvoitteita, mutta nyt tosiasia on se, jottei taas vääristellä, että meillä on tilanne, että meillä on liian vähän työpaikkoja, ja siihen hallitus keskittyy tulevassa budjettiriihessä, kehysriihessä, että me saamme kasvua aikaan, yrityksille intoa työllistää ja kotitalouksien luottamusta paranemaan, että kysyntä kasvaa ja työpaikkoja syntyy. [Aki Lindén: Kolmeen vuoteen ei ole syntynyt!]

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

16.30 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Me haluamme pienipalkkaiset ja kaikki ihmiset töihin, ja kun suojaosa on otettu pois, niin työttömyysedusta otetaan 50 senttiä joka euroilta pois.

Mutta jos ajatellaan nytten sitä, että polttoaineen hinta on noussut 1,7 eurosta 2,4 euroon litralta ja valtio on saanut tällä nostolla pelkästään 0,4 senttiä litralta enemmän veroa itselleen. Polttoaineita myydään 14 miljoonaa litraa päivässä. Miksi te ette voi antaa — sen, mitä te olette saaneet — nyt tämän sodan aikana alennusta, jotta ihmiset pääsisivät töihin ja voisivat kuluttaa? Jos ajatellaan, että tämä lisää inflaatiota, tämä lisää kaikkia kustannuksia, niin tämä koko asia tulee joku päivä vielä kintuille inflaationa, hinnannousuna, koronnousuna. Miksei polttoaineveroa voi laskea vain sen ajan, koska te saatte niin paljon lisää, niin kuin minä sanoin, [Puhemies koputtaa] 0,4 senttiä litralta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.32 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä samasta syystä, miksi se polttoaineen hinta on noussut, Suomen talous ei kasva ja työllisyys ei parane ja verotuloja ei kerry. Siksi, edustaja Harkimo, meillä ei ole tuosta vaan antaa, vaan me tarvitsemme niitä verotuloja, joita syntyy. Me tarvitsemme niitä välttämättömien hyvinvoinnin palveluiden pyörittämiseen ja velkaantumisen hillitsemiseen. Mutta olemme luvanneet sen, että me seuraamme tätä tilannetta hyvin tarkasti. Jos sota pitkittyy ja jos ne vaikutukset iskevät vielä lujemmin sinne kotitalouksiin, niin silloin meidän on tehtävä toimia ja me teemme toimia, mutta me teemme ne silloin harkitusti ja käytämme ne varat, joita meillä on, sinne, missä ne kaikkein eniten auttavat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

16.33 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan aluksi haluan korjata täällä edustaja Tuppuraisen ja eräiden muidenkin toistuvasti esittämän väärän väitteen, että Orpon hallituksen veronalennukset olisi kohdistettu vain hyvätuloisille: [Vasemmalta: No niinhän ne on! — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Paljonko jää kukkaroon?] Eivät ole. Kaksi kolmasosaa veronalennuksista on kohdistettu pieni- ja keskituloisille. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Montako niitä on?] Älkää vääristelkö totuutta.

Mutta, arvoisa puhemies, varsinaiseen kysymykseen: Työttömyyttä ehkäistään myös sillä, että ihmiset pysyvät terveinä, voivat hyvin ja pääsevät kiinni työelämään. Meillä on Suomessa paljon ihmisiä, joiden työkyky on heikentynyt, heitä, jotka eivät syystä tai toisesta voi tehdä töitä, vaikka haluaisivat. Heistä on pidettävä huolta, mutta on yksi peruseriaate, joka on sanottava ääneen: on kaikkien etu, että jokainen työikäinen ja työkykyinen on töissä — se on siis sekä velvollisuus että oikeus, [Ben Zyskowitz: Vai mitä vasemmistoliitto?] oikeus rakentaa omaa elämäänsä työn kautta ja velvollisuus osallistua yhteisen hyvinvoinnin rakentamiseen — [Eduskunnasta: Suojaosat kannattaa palauttaa!] ja jotta voimme pitää huolta heikoimmista, tämän periaatteen on myös toteuduttava käytännössä. [Puhemies koputtaa] Arvoisa ministeri Rydman, mitä hallitus tekee ja mitä

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

hyvinvointialueilla tehdään, jotta ihmisten työkykyä voidaan parantaa ja jotta mahdollisimman moni pääsee takaisin töihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.34 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kauma nosti tärkeän kysymyksen esille, koska ilman muuta on niin, että oikea-aikainen hoito ja työkyvystä huolehtiminen on paitsi ihmisen yksilöllinen etu myöskin koko yhteiskunnalle ja työnantajille ehdottoman tärkeä asia. [Aki Lindén: Jonot ovat pidentyneet!] Eräs keskeinen seikka, joka varmistaa tätä tavoitetta, on hoidon jatkuvuus. Tätä on tutkittu useissa eri maissa, ja mitä useammin potilas tai kontrollikäynnillä käyvä ihminen pääsee samalle lääkärille, samalle hoitajalle, niin sitä vähemmän tarvitaan käyntejä, sitä enemmän vähenevät turhat käynnit ja toisaalta myöskin sitä varhaisemmassa vaiheessa kyetään tekemään oikeita diagnooseja ja niiden pohjalta myöskin päätöksiä oikeista hoitotoimenpiteistä. Se, että tämä hallitus on niin voimakkaasti panostanut omalääkärimallin kehittämiseen, on kuvaavaa sen osalta, että samaan aikaan, kun sinänsä joudumme karsimaan menokustannusten kehitystä, olemme kuitenkin pystyneet tekemään laadullisia parannuksia, joilla on myös merkittäviä ennaltaehkäiseviä vaikutuksia ja siten pitkällä tähtäimellä sekä työkykyä että yksilön terveyttä ja elinikää pidentäviä vaikutuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

16.35 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa aika surulla kuuntelen tätä keskustelua siksi, että niin monet puolueet Suomessa kannattavat ihan peruseriaatteena sitä, että jokainen suomalainen pääsisi työhön tai koulutukseen. Turhaan me siitä tässä vänkäämme. [Sheikki Laakso: Paitsi vasemmistoliitto!] Jos valitaan huonoja sanavalintoja — kuten työttömistä käytännössä annetaan ymmärtää, että he jäisivät kotiin nukkumaan — jos sanavalinta on väärä tai huono tai herättää pahennusta, miksi, pääministeri, te ette voi valtioneuvoston puolesta todeta, että oli huono sanavalinta ja mennään eteenpäin? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Juuri näin — pyytää anteeksi!] Tämä on aivan yksinkertaista.

Tänään kuitenkin haluan puhua muusta kuin tästä. Minä kysyn, miksi meidän täytyy luoda erilaisia sääntöjä eri ihmisille. Rikkailla on omat säännöt, heitä kannustetaan valtavan suurilla verojen kevennyksillä. Pienituloisia kannustetaan leikkauksilla ja köyhyydellä. [Mauri Peltokangas: Käsittämätöntä!] Tämä on erikoista. Me emme voi ymmärtää, miksi te teitte tarkoituksella sellaisia säästöpäätöksiä, että toimeentulotuen ansiotulovähennyksen poisto [Puhemies koputtaa] ja työttömyysetuuksien suojaosan poistaminen johtavat nyt kaksoisgiljotiiniin. [Puhemies: Ja kysymys!] Ihmiset eivät voi ottaa työtä vastaan, kun se ei kannata. [Puhemies koputtaa] Miksi siis rikkaita kannustetaan verojen kevennyksillä ja köyhiä leikkauksilla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kiuru, minuutin aikaraja koskee kaikkia edustajia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

16.37 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä puhuin työn tekemisen arvostamisesta, siitä, että kun pienipalkkainen ihminen herää aamulla töihin, niin sen pitää tuntua lompakossa, sen pitää olla kannattavaa. Siihen perustuu suomalainen hyvinvointiyhteiskunta. Siihen perustuu myös se ajatus, miksi me haluamme keventää nimenomaan työn verotusta painottaen pieni- ja keskituloisia, että työn tekeminen aina kannattaisi näissä tilanteissa. [Pia Viitanen: Miten se liittyy siihen, että työtön jää kotiin nukkumaan?]

Minä haluan kertoa myös esimerkin siitä politiikasta, jota hallitus tekee ja joka liittyy tähän aiheeseen ja tähän suojaosakeskusteluun. Hallitus antoi tänään eduskunnalle esityksen niin sanotusta joustomallista työkyvyttömyyseläkkeen ja pienten palkkatulojen yhteensovittamisesta, siis paremmasta yhteensovittamisesta, sillä ajatuksella, että jos työkyky on alentunut esimerkiksi onnettomuuden tai muun syyn takia, osatyökykyinen ihminen voisi palata palkkatöihin terveydentilan niin salliessa myös työkyvyttömyyseläkkeeltä. Tämä on uudistus, jota Marinin hallitus yritti tehdä. Se epäonnistui, se kaatui. Tällä hallituksella me ollaan tehty kolme vuotta tämän eteen töitä, ja se on tänään annettu eduskunnalle. Uskon, että kerrankin saattaa löytyä uudistus, jota oppositiokin voisi tukea. [Timo Heinonen: Kaatuuko se Kiurun vastustukseen?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.38 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Armoitettu herra puhemies! Kiitoksia edustaja Kaumalle hyvästä puheenvuorosta. Toivottavasti kokoomuksen eduskuntaryhmä ottaa tämän puheen johtopäätöksensä sitten kun menette kehysriiheen.

Mutta köyhyys ei ole valinta. Se on tragedia. Kansalaisilla on syvä huoli pärjäämisestään tänä päivänä, ja viestejä meille edustajille tulee. Yhdestä pitkästä viestistä lyhyt siteeraus: ”Ei riitä varat hankkia lapselle tai itselle vaatteita. Lapsella ei ole varaa harrastaa mieluista harrastusta, ei pysty käymään missään, ja olemme kotimme vankeja. Ei tämä todellakaan naurata, päinvastoin. Se häpeän ja nöyryytyksen tunne on valtava, ja hallitus kehtaa väittää, että heidän säästötoimet parantavat meidän, heikommassa asemassa olevien, tilannetta.”

Puhemies! Meillä on tällainen elinkustannuskriisi tässä valtakunnassa. Ihmiset ovat hätää kärsimässä. Pienituloiset suomalaiset joutuvat miettimään tarkasti, mihin eurot riittävät, jos riittävät. Kysynkin hallitukselta: minkälaisiin toimenpiteisiin te nyt ryhdytte kansalaisten hyväksi tässä tiukassa taloustilanteessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.39 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Suomessa on kohta kaksi vuosikymmentä eletty sellaista tilannetta, että meidän talous ei ole käytännössä kasvanut, ja se näkyy ihmisten taloudessa. Samoin näkyy tämä ankara työttömyystilanne, joka johtuu pääosin syistä, joihin me emme voi vaikuttaa. Me emme voi vaikuttaa sotien loppumiseen kuin hyvin rajallisesti tässä maailmassa. Me emme voi vaikuttaa aggressiiviseen naapuriin, joka sotii Ukrainassa. Me emme voi vaikuttaa siihen epävarmuuteen. Mutta se, mihin me voimme vaikuttaa, tämä hallitus vaikuttaa, ja ne ovat nimenomaan kasvun puolesta tehtäviä uudistuksia. Ne ovat työllisyysuudistuksia, ne ovat työmarkkinuudistuksia, ne ovat yrittäjyyden kannusteiden

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

parantamista, jotta yrityksillä olisi mahdollisuuksia palkata ihmisiä, että me saataisiin talous kasvamaan, ihmisille töitä, ja se hyödyttää myös sitten laajasti koko yhteiskuntaa, kun me pystymme rahoittamaan niitä palveluja ja niitä etuuksia, jotka meidän hyvinvointiyhteiskuntaan kuuluvat ja jotka auttavat perheitä erittäin haastavissa elämäntilanteissa. Minä en usko, että tässä eduskunnassa meillä on eriävää näkemystä siitä, etteikö näitä perheitä pidä pystyä auttamaan. Mehän teemme näitä toimia, ja hallituksen motiivitoimia ovat hyvinvointiyhteiskunnan pelastaminen, palvelujen turvaaminen, [Puhemies koputtaa] sosiaaliturvan turvaaminen ja velkaantumiskierteen pysäyttäminen Suomessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

16.41 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän keskusteluun on nostettava yrittäjyys. Yrittäjyys kantaa tätä maata ja työllistää, mutta sen tulee olla kannattavaa. Hallitus on tehnyt lukuisia yrittäjien elämää helpottavia uudistuksia, kuten ensimmäisen työntekijän palkkaamisen helpottaminen ja paikallisen sopimisen edistäminen. Yksi yrittäjien elämää hankaloittavista epäkohdista kaipaa kuitenkin vielä korjaamista.

Edellisen, keskusta-vasemmistohallituksen luoma YEL-malli on asettanut yrittäjiä kohtuuttoman maksutaakan alle. Nykyhallitus linjasi puoliväliriihessä, että YEL-järjestelmään tehdään muutoksia siten, että yrittäjien eläkemaksu määräytyy nykyistä selkeämmin yrittäjän todellisten tulojen mukaan. Perussuomalaiset pitävät välttämättömänä, että YEL-järjestelmä muutetaan oikeudenmukaisemmaksi. Kysyn sosiaaliturvaministeriltä: miten hallituksen työ YEL-katastrofin korjaamiseksi edistyy?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.42 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Tämä oli erittäin tärkeä aihe, ja olen ja myös hallitus on samaa mieltä kysyjän kanssa siitä, eli meidän on välttämätöntä korjata yrittäjien eläkejärjestelmää. Tämä uudistus epäonnistui edellisellä hallituskaudella, [Keskustan ryhmästä: Tuo ei pidä paikkaansa!] ja se on johtanut sellaisiin tilanteisiin, joissa erityisesti hyvin pienituloiset ja yksinyrittäjät maksavat YEL-maksuja jopa tuloista, joita ei käytännössä ole. Tämä johtaa siihen, että nämä pienituloiset yrittäjät ovat erittäin suuressa ahdingossa ja me myös menetetään potentiaalista yritystoimintaa tästä maasta, jota me tarvittaisiin, jotta olisi verotuloja ja tulevaisuuden kasvua.

Tämä uudistus on hallituksen työpöydällä, ja sen on tarkoitus valmistua aivan näinä viikkoina. Meillä on ollut tästä intensiivisiä neuvotteluja asiantuntijoiden tekemien laskelmien pohjalta, ja uskon, että pääsemme tiedottamaan siitä lähiaikoina. Hallitus haluaa korjata Marinin hallituksen epäonnistuneen YEL-uudistuksen. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

16.43 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa köyhyys ei ole enää marginaali-ilmiö. Se on karu todellisuus monelle suomalaiselle. Ne ovat perheitä, joissa mietitään, riittääkö ruokaan rahaa kuun lopussa. Ne ovat yksinhuoltajia,

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

joista jo lähes joka neljäs kamppailee toimeentulotuen kanssa. Ne ovat lapsia, joista lähes joka viides kertoo, ettei saa kotona riittävästi ruokaa. Ruoka-avun tarve on kasvanut. Samaan aikaan ylivelkaantuminen on lisääntynyt sekä asunnottomuus on kääntynyt kasvuun ensimmäistä kertaa yli kymmeneen vuoteen.

Erityisesti raskasta on katsoa lapsiperheiden tilannetta. Leikkausten seurauksena kymmenet ja kymmenet tuhannet lapset ovat ajautuneet köyhyyteen, ja samaan aikaan pienituloisilta kun leikataan, hallitus on tehnyt miljardiluokan veronkevennyksiä, jotka ovat hyödyttäneet erityisesti suurituloisia yrityksiä. Olisin kysynyt, pääministeri Orpo, teiltä: Te lupasitte hallituskauden alkuvaiheessa useaan otteeseen, että hallituksen säästöistä huolimatta keneltäkään ei vaadita kohtuuttomuuksia. Oletteko omasta mielestänne pitänyt tämän lupauksen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.44 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että kun on jouduttu sopeuttamaan taloutta ja on jouduttu tekemään leikkauksia, niin kyllä, ne myöskin silloin ovat pois ihmisten toimeentulosta. Mutta meillä on kuitenkin lähdetty siitä, että me säilytämme suomalaisen vahvan perusturvan. Se on kaiken ydin, että se perusturva pysyy vahvana. Mutta samaan aikaan — voi olla, että minä toistan itseäni — ainut kestävä tapa siihen on se, että me saadaan tähän maahan työpaikkoja ja sitä kautta ihmiset pystyvät huolehtimaan itsestään ja läheisistään ja verotuloilla pystytään huolehtimaan heikommassa asemassa olevista.

Täällä sanottiin aikaisemmin, että työllisten määrä on laskenut. Ei ole. [Antti Lindtman: Siis tämän hallituskauden aikana?] Itse asiassa kaikesta turbulenssista huolimatta työllisten määrä on pysynyt lähes samalla tasolla — lähes samalla tasolla — kuin se oli hallituksen aloittaessa. [Antti Lindtman: Tällä hallituskaudella?] Ja työttömien määrä sen sijaan on kasvanut, mutta siihen osittain vaikuttaa se, että me olemme tehneet uudistuksia, jotka ovat lisänneet työllisten määrää Suomessa, mikä on sinänsä hyvä asia. [Puhemies koputtaa] Mutta työpaikkoja me tarvitsemme, ja sen eteen me teemme töitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

16.45 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa hallitus, te teette täysin tietoisesti päätöksiä, jotka lisäävät köyhyyttä Suomessa. Te teette täysin tietoisesti päätöksiä, jotka lisäävät lapsiperheköyhyyttä Suomessa, ja ajatte kymmeniätuhansia lapsia köyhyyteen. Te kehuskelette täällä ostovoiman parantumisella, mutta heikennätte ammattiliittojen asemaa, jotka ovat neuvotelleet ne palkankorotukset, joiden ansiosta ihmisten ostovoima tällä hetkellä paranee. [Sanna Antikainen: Te leikkaisitte kotihoidon tuesta! — Perussuomalaisten ryhmästä: Yrittäjät maksavat!] Te puhutte työttömien velvoittamisesta nykyistä voimakkaammin, mutta leikkaatte niistä palveluista, joihin ihmisiä on ikinä velvoitettu. Ei ole palveluita, joihin mennä. Ei ole työpaikkoja, joihin mennä. On aivan turha puhua velvoittavuudesta. Te puhutte toimeentulotuen saajien määrän puolittamisesta, mutta olette ainoastaan puolittaneet toimeentulotuen. Saajien määrä kasvaa kymmeniätuhansilla, jopa yli 100 000:lla ihmisellä. Te sanotte, että työskentelyn on aina oltava kannattavaa, mutta poistatte suojaosan ja kehuskelette, että meidän työttömyysturvamme on erittäin kannattava.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Jos te olette sitä mieltä, että työn vastaanottamisen on aina oltava kannattavaa, niin miksi ette tarttuisi tähän esitykseen, että suojaosat palautetaan? Tai sitten kun kerran pidätte meidän sovittelujärjestelmäämme niin hyvänä, ja se on totta, [Puhemies koputtaa] niin miksi ette lähde kehittämään sitä, [Puhemies koputtaa] niin että työttömälle työn vastaanottamisesta jää enemmän rahaa käteen? [Perussuomalaisten ryhmästä: Aina jää!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.46 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mehän juuri kerroimme, että olemme tänään antaneet esityksen, jossa tätä sovittelua selkiytetään, jotta se olisi kaikille ymmärrettävä, ja tämä sovittelu toimii Suomessa kuitenkin paremmin kuin monissa muissa maissa, ja se varmistaa sitä, että Suomessa työtä kannattaa ottaa vastaan.

Ei pidä myöskään luoda sellaista mielikuvaa, että meillä ei olisi työttömyysturvassa sovittelua, etteivät työttömyysetuus ja pieni palkkatulo olisi sovitettavissa, [Antti Lindtman: Kuka niin on sanonut?] ja ylipäättäänkin meidän sosiaaliturvan peruseriaatteista me voisimme täällä käydä keskustelua. Siis onko esimerkiksi SDP sitoutunut siihen sosiaaliturvamalliin, joka meillä on käytännössä Pohjoismaissa ja joka sisältää sekä vahvan perusturvan ja oikeudet että velvoitteet ja kannustavuuden [Vasemmistoliiton ryhmästä: Minkä kannustavuuden?] ja myös sen peruseriaatteen, että työtä pitää ottaa vastaan, jos sitä on tarjolla ja jos on työkykyinen, terve ihminen kyseessä? Toivoisin, että itse asiassa tästä asiasta täällä käytäisiin keskustelua, koska vasemmistoliiton puheenjohtaja [Välihuutoja] Minja Koskelahan irtautui tästä — että on ok olla ideologisesti työttömänä. Ja kun tätä kysyttiin vaalitenteissä vuosi sitten, niin edustaja Lindtman ja vihreiden puheenjohtaja, edustaja Virta eivät antaneet tähän kysymykseen selkeää vastausta. [Oikealta: Ohhoh! — Sheikki Laakso: Pitää nuoleskella äänestäjiä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Bergqvist, varsågod.

16.48 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! I Finland använder vi årligen över 1,2 miljarder euro för familje- och anstaltsvård för unga. Kostnaderna har ökat med 75 procent på tio år, medan antalet omhändertagna barn hållits på ungefär samma nivå. Att placera ett barn i familjevård ses oftast som den bästa modellen för barn och kostar i medeltal cirka 4 300 euro i månaden, medan anstaltsvård kostar över 13 000 euro per månad. I Sverige placeras cirka 70 procent av barnen i familjevård och i Norge hela 90 procent, men i Finland bara 40 procent.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tällä kaudella uudistamassa lastensuojelua, ja työ jatkuu edelleen. Tavoitteena on syksyllä antaa lakiesitys, jossa keskitytään varhaiseen tukeen, moniammatilliseen lapsiperhetyöhön ja avopalveluihin.

Arvoisa ministeri Rydman, miten varmistamme, että perheet saavat apua ajoissa, miten lisäämme perhehoitoa tarjoavien perheiden määrää ja miten kehitämme lastensuojelua niin, että voimme huolehtia niistä lapsista ja nuorista, jotka tarvitsevat apua kaikkein eniten?

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.49 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Ledamot Bergqvist lyfte fram en jätteviktig fråga, nämligen just det att vad gäller kostnaderna i barnskydd har de ökat helt drastiskt under de senaste tio åren. En orsak bakom det här är just den där saken som ledamoten lyfte fram, att så många omhändertagna barn är placerade i anstaltsvård i stället för familjevård. Det är ju så att vad gäller familjevården är det både mer kostnadseffektivt och även till barnets nytta. Ett förhinder som fortfarande finns i det finländska samhället är ju det att vi har brist på sådana familjer som är frivilliga att ta emot sådana barn, och vi behöver starkare incitament för familjer att ta emot sådana omhändertagna barn, särskilt när det gäller deras släktingar.

Kuten edustaja aivan oikein toi esille, meillä hallitus on sekä uudistamassa sosiaalihuoltolakia että tekemässä lastensuojelulain kokonaisuudistusta. Näiden lakimuutosten johdosta luomme selkeämpiä palvelupolkuja ja parempia mahdollisuuksia sille, että perheiden tilanteisiin pystytään reagoimaan varhaisessa vaiheessa [Puhemies koputtaa] ja että saamme tehokkaampaa lastensuojelua sitä tarvitseville.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

16.50 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen keskustelimme täällä salissa köyhydestä ja sen monista kasvoista. On selvää, etteivät hallituksen leikkauspolitiikan taulukot ja arviot ilmennä sitä raadollista arkea, jossa moni pienituloinen oikeasti elää, eivätkä sosiaaliturvaministerin häpeälliset puheet nukkuvista työttömistä ilmennä sitä, [Välihuutoja oikealta] miten epätoivottu tila työttömyys on.

Häpeällistä on myös se, että tämä hallitus on onnistunut saamaan lapsiperheköyhyyden kasvuun omilla toimillaan. Poistamalla työttömyysturvan lapsikorotuksen te laitoitte valtion tilejä tasaamaan pienituloisten perheiden lapset. Arvoisa pääministeri, te annoitte ymmärtää edustaja Hyrkön kysymykseen vastauksessanne, että te ette näe riihessä tarvetta täsmätoimille lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi. Kysynkin: kuinka kauan näiden perheiden lasten pitää vielä odottaa vanhemmilleen niitä työpaikkoja, joita olette luvanneet kohta kolme vuotta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä. [Vasemmalta: Aha, pääministeri Rydman!]

16.51 Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt oppositio antaa jatkuvasti sellaista kuvaa, että köyhydessä elävien lasten määrä olisi jotenkin dramaattisesti kasvanut. [Vasemmalta: No se on! — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: 30 000!] Te vetoatte siinä THL:n lukuun, josta THL itse sanoo, että tämä on vain staattinen luku, jossa ei huomioida käyttäytymismuutoksia eikä dynaamisia vaikutuksia ja jossa arvioon sisältyy myöskin merkittäviä epävarmuuksia.

Totuus siitä, mitä tämä hallitus on tehnyt, on se, että tämä hallitus on nostanut lapsilisää. Tämä hallitus on palauttanut lapsivähennyksen ja myöskin kasvattanut sitä eli nimenomaisesti tukenut sitä, että meidän perheillämme on parhaat mahdolliset edellytykset toimia. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Lapsiperheiden aseman

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

tukeminen on ollut tälle hallitukselle nimenomaan prioriteetti [Vasemmalta: No ei pidä paikkaansa!] siitä huolimatta, että meillä on niin tiukka taloudellinen tilanne kuin on. [Sofia Virta: Tämä meni tämmöiseksi komiikaksi kerrassaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

16.53 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi ei ole noussut köyhyydestä syyttelyllä tai jakolinjoja syventämällä. Se on noussut työllä, yrittäjyydellä, koulutuksella ja yhteishengellä, [Perussuomalaisen ryhmästä: Juuri näin!] sillä, että ihmiset ovat kokeneet olevansa osa jotakin suurempaa. Kennedy sanoi aikoinaan: ”Älä kysy, mitä maa voi tehdä sinun puolestasi. Kysy, mitä sinä voit tehdä maasi puolesta.”

Edelliset sukupolvet ovat rakentaneet hyvinvointimme yhdessä. He ovat olleet valmiit puurtamaan itsensä ja maan eteen. Nyt kun käydään keskustelua köyhyydestä, olisi hyvä myös pohtia, olemmeko me ja meidän sukupolvemme unohtaneet nämä periaatteet. Olemmeko me ajautuneet tilanteeseen, jossa nähdään vain ongelmia eikä ratkaisuja? [Mauri Peltokangas: Demarit on!]

Työministeri Marttinen, voitteko vielä kerran luetella niitä toimia, mitä hallitus on tehnyt ja tekee, jotta Suomi palaisi siihen ajatteluun, jolla tämä maa alun perin nostettiin köyhyydestä työn ja yrittämisen [Puhemies koputtaa] ja toivon varaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.54 **Työministeri Matias Marttinen** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Ja kiitoksia edustaja Östmanille hyvästä puheenvuorosta. On, totta tosiaan, niin, että vain työnteolla ja yrittäjyydellä Suomi nousee — ja nousee kyllä myös tästä vaikeasta ajasta. Tämän hallituksen politiikan aivan keskeinen periaate on se, että me peilaamme kaikkia meidän tekemiämme päätöksiä nimenomaan sen kautta, miten ne vastaavasti edistävät investointeja, yrittäjyyttä, työntekoa ja työllisyyttä Suomessa.

Omalla vastuullani hallituksessa on työmarkkinapolitiikka, jossa olemme tehneet hyvin laajasti uudistuksia meidän työmarkkinoille — maltillisia uudistuksia, joita on tehty aikaisempina vuosikymmeninä kaikissa muissa Pohjoismaissa. Näiden uudistusten tavoitteena on nimenomaan tukea sitä, että meidän pienet ja keskisuuret yritykset, joissa on myös valtava potentiaali kasvaa, voisivat ottaa askeleen eteenpäin ja palkata lisää väkeä. Helpotamme yritysten rahoituksen saantia. Teemme koulutuspolitiikkaa, jossa uusia työntekijöitä olisi mahdollista saada täsmäkoulutuksilla. Ja teollisuuspolitiikassa houkuttelemme keskeisiä isoja investointeja Suomeen, ja näitä uutisiahan on jo Suomeen saatu.

Tätä työtä on äärimmäisen tärkeää jatkaa, [Puhemies koputtaa] ja tämä hallituksen linja tulee kestäväksi. [Matias Mäkyne: Tulos on konkurssiennätys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.55 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus valmistautuu kehysriihen tilanteessa, jossa — itse asiassa tarkistin juuri Tilastokeskuksen sivuilta — avoimia työpaikkoja on viimeisimmän tilaston mukaan tarjolla 22 700. Ja

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

tiedätekö, arvoisa hallitus, kuinka paljon tässä maassa on työttömiä? Yli 300 000. Alle joka kymmenennelle työttömälle on siellä avoimia työpaikkoja. [Arto Satonen: Piilotyöpaikkoja on!] Tämä suhdeluku on karmiva. [Sanna Antikainen: Te ottaisitte maahanmuuttajia 40 00 lisää!]

Kun tässä tilanteessa kokoomusjohtoinen hallitus puhuu työttömistä nukkuvina naapureina, niin kysyn, tiedätekö, miltä se tuntuu niistä työttömistä, jotka kerta toisensa jälkeen lähettävät hakemuksia, yrittävät päästä työhön ilman, että saavat edes vastauksia. [Jani Mäkelä: Lisää maahanmuuttoa!] Ja kun te puhutte näistä työnteon kannustimista, niin tähän nimenomaan poistamalla nämä suojaosat heikensitte niitä kannustimia ottaa pienipalkkaista osa-aikaista työtä vastaan. Mutta kun suurituloisista puhutaan, niin silloin kyllä tuhansia euroja tulee taskuun esimerkiksi sinne ministerin tuloluokkaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Paljonko ulkomaisia osaajia?] Pääministeri Orpo, kysyn nyt vielä kerran: kun julkisuudessa olevien tietojen mukaan olette olleet valmis pakittamaan esimerkiksi kotitalousvähennyksen heikentämisestä ja muusta, [Puhemies koputtaa] niin onko tämä nyt ainoa työllisyyttä kasvattava toimi, jota ette ole valmis edes harkitsemaan ja ojentamaan kättä työttömille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.57 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman, te ja teidän joukkueennehan on se, joka jatkuvasti puhuu siitä naapurista, työttömästä ihmisestä, kuin hän olisi laiska. Se olette te. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Vastatkaa kysymykseen!] Te haluatte vääristellä tämän viestin. Emme me ole niin sanoneet. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Te vääristelette viestin, te toivotatte sitä, ilmeisesti tarkoituksella. [Timo Heinonen: Totta kai!]

Mitä tulee sitten tähän työllisyystilanteeseen, niin siis työpaikkojen määrä, johon viittasitte, ensimmäisen kerran kolmeen vuoteen on lähtenyt kasvuun. Pieni kasvu, mutta se on kasvu. Iranissa Persianlahdella käytävästä sodasta huolimatta meidän taloutemme kasvaa, ja sen ennustetaan kasvavan. Jos me emme olisi tehneet kaikkia niitä työllisyyteen ja kasvuun liittyviä uudistuksia, meidän tilanteemme olisi paljon pahempi. Jos me olisimme toimineet niin kuin te olette esittäneet eli jättäneet uudistukset tekemättä, niin meidän työttömyystilanteemme olisi pahempi ja meidän kasvumme olisi heikompa. [Miapetra Kumpula-Natri: Suojaosa, pääministeri!] Jos me olisimme jättäneet säästöt tekemättä niin kuin te olette meiltä vaatineet, niin meillä olisi miljardeja enemmän velkaa ja miljardeja enemmän korkokuluja. Me haluamme kuulla teidän todellisen vaihtoehdonne [Puhemies koputtaa] ja odotamme sitä kuin kuuta nousevaa. [Oikealta: Sitä ei ole!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Se ei tapahdu kuitenkaan tällä kyselytunnilla, jossa esitetään kysymyksiä hallitukselle. [Timo Heinonen: Eikä kannata hengitystä pidättää!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys apteekkiverkon säilyttämisestä (Mikko Polvinen kesk)

Suullinen kysymys SKT 63/2026 vp

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.58 **Mikko Polvinen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kokoomuksen ja perussuomalaisten johtamaa hallitusta voidaan syystäkin kutsua kaikkien aikojen keskittäjähallitukseksi [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] — kyllä, kaikkien aikojen keskittäjähallitukseksi. Nyt ovat vuorossa apteekkipolitiikkanne vakavat seuraukset. Nyt me nähdään, että apteekkeja lopetetaan ympäri maan. Teidän väkisin runnoman lainmuutoksen seurauksena jo 14 apteekkiä on joutunut lopettamaan, ja asiantuntijoiden mukaan yli sata apteekkiä muuttui kannattamattomaksi päätöksenne vuoksi. Se tarkoittaa apteekkiverkon massiivista alasajoa tässä maassa. Me kaikki tiedämme, että apteekit ovat suomalaisille kriittinen peruspalvelu. Kaikille meille, kriittinen peruspalvelu. Nyt te viette tutun ja turvallisen lähipalvelun kauemmas sadoiltatuhansilta suomalaisilta. Keskustalle tämä ei käy — keskustalle tämä ei käy. Lähiapteekit tulee säilyttää, se on meidän linjamme. Kysyn teiltä, sosiaaliturvaministeri Grahn-Laasonen: kuinka monen apteekin pitää vielä laittaa lappu luukulle, ennen kuin tämä hallitus myöntää, [Puhemies koputtaa] että teidän keskittämispolitiikkanne on tullut tiensä päähän? [Miko Bergbom: Kuinka monta kertaa takki pitää vielä kääntää?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.59 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika ajoin eduskuntakeskustelu turhauttaa siksi, että käytetään tällaisia ylisanoja kuten apteekkiverkon massiivinen alasajo. Sellaista ei tässä maassa tulla näkemään, eikä sellaiseen mikään tehty toimi tule johtamaan. Hallitus on sitoutunut ohjelmassaan ja myös käytännön työssään siihen, että meillä säilyy maanlaajuinen apteekkiverkko myöskin tulevaisuudessa. Se, mikä on tosiasia, on se, että olemme joutuneet tekemään julkisen talouden säästötoimia myös tälle sektorille, niin kuin edellinenkin hallitus on tehnyt, mutta niitä on kohdennettu tarkasti siten, että pystyisimme pitämään kiinni siitä, että maanlaajuista apteekkiverkkoa suojellaan. Ei kukaan varmaan pysty lupaamaan sitä, että se säilyisi täysin muuttumattomana tulevina aikoina, ja myönnän, että nämä leikkaukset ja säästöt ovat erittäin ikäviä, mutta me pidämme kiinni siitä, että Suomessa on maanlaajuinen turvallinen apteekkijärjestelmä myöskin tulevaisuudessa.

Minulla oli mahdollisuus itse asiassa tämän kyselytunnin alla keskustella eteläpohjalaisten apteekkarien kanssa, jotka lehteriltä ovat seuranneet tätä kyselytuntia, ja jatkamme sitä vielä kyselytunnin jälkeen varapuhemies Risikon mahdollistamana. Kannustan teitä kaikkia myöskin osallistumaan siihen keskusteluun, [Puhemies koputtaa] miten me voimme hyödyntää apteekkijärjestelmää paremmin osana meidän koko sotejärjestelmää [Puhemies koputtaa] ja saamaan näiden ammattilaisten upean ammattitaidon hyödyntämään myöskin soten ongelmien ratkaisussa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle Kansaneläkelaitoksen tietojenvaihtoa koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 49/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatketaan keskustelua hallituksen esityksestä, joka koskee sosiaaliturvan väärinkäytösten torjumista. — Sosiaaliturva kuuluu heille, jotka sitä oikeasti tarvitsevat, ja nyt tuomme eduskunnan käsiteltäväksi esityksen, jolla torjumme yhteisesti rahoitettujen etuuksien väärinkäyttöä.

Esimerkiksi väärennetyn tiliotteen toimittaminen tai tilien piilottaminen on rikos. Tämän esityksen myötä Kelalle tulee vahvempi oikeus saada oikeat tiedot ja tällainen huijaaminen vaikeutuu. Suomi on vahva ja välittävä hyvinvointiyhteiskunta. Täällä ketään ei päästetä putoamaan. Apua saa silloin, kun tilanne sitä vaatii. Valitettavasti on myös niin, että järjestelmää käytetään myös väärin oikeudettoman edun saamiseen. Kelan tiedonsaantioikeus on tärkeä keino järjestelmämme oikeudenmukaisuuden ja oikeutuksen vahvistamiseksi. Esityksellä vahvistamme näiden herkkien tietojen turvallista käsittelyä. Tällä hetkellä osa tietojenvaihdosta toteutetaan sähköpostitse, mikä on paitsi hallinnollisesti raskasta myös tietoturvan näkökulmasta riskialtista. Kansaneläkelaitos on kannattanut esitettyjä muutoksia.

Uudistuksella tavoitellaan myös julkisen talouden säästöjä. Pääministeri Petteri Orpon hallitus on sopinut vuosien 2026—2029 julkisen talouden suunnitelmassa tästä uudistuksesta. Suunnitelmaan sisältyy kirjaus Kelan tiedonsaantioikeuksien lisäämisestä sosiaaliturvan väärinkäytön ehkäisemiseksi. Säästötavoite tämän sopeutustoimen osalta oli viisi miljoonaa euroa, ja tämä tavoite esitetyllä uudistuksella saavutetaan ja vähän enemmänkin.

Kelan oikeutta saada tietoja rahalaitoksilta laajennettaisiin siten, että Kansaneläkelaitos voisi nykyistä useammin pyytää pankki- ja tilitietoja hakijan sijaan suoraan rahalaitoksilta. Esitämme, että Kela voisi jatkossa tehdä rahalaitostiedustelut tietoturvallisesti pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta. Etuuden hakijalla olisi kuitenkin aina sama oikeus kieltää pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään tehtävää tilitapahtumatietoa koskeva kysely. Mikäli hakija käyttäisi kieltäoikeuttaan, tulisi hänen itse toimittaa tiliotteet Kelalle, kuten nykyisinkin.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Esitys ei laajentaisi pankki- ja tilitietojen käsittelyä Kelassa. Kela pyytäisi tietoja samoissa tilanteissa kuin nykyisinkin. Mahdollisuus saada tehokkaammin ja luotettavammin tietoja rahalaitoksilta ennaltaehkäisisi etuuksiin kohdistuvia petos- ja väärännösr rikoksia. Tilien salaaminen ei enää olisi mahdollista, ja Kela voisi luottaa rahalaitoksilta saatujen tietojen muokkaamattomuuteen. Samalla tämä mahdollisuus helpottaisi merkittävästi etuudenhakijoiden asiointia Kelan kanssa sekä tehostaisi ja nopeuttaisi Kelan etuuskäsittelyä. Henkilötietojen suojan näkökulmasta pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä merkitsisi huomattavasti valvotumpaa ja tietoturvallisempaa järjestelmää nykytilaan verrattuna, eli uudistus vahvistaisi luottamusta.

Arvoisa puhemies! Esitämme myös, että perustoimeentulotuen käsittelijällä olisi oikeus pyytää väärinkäytösepäilyä koskevissa tilanteissa suoraan laskuttajalta tietoja toimeentulotuessa huomioitavista menoista. Kela-takseihin kohdistuviin toistuviin väärinkäytöksiin puuttumiseksi Kelalla olisi oikeus luovuttaa vakuutettuja koskevia henkilötietoja matkojen yhdistelyä suorittavalle tilausvälityskeskukseen. Esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi myös toimeentulotuen hakijan velvollisuutta antaa tosiasiallista asuin- ja oleskeluosoitettaan koskevia tietoja Kelalle.

Yllä kerrottujen ratkaisujen arvioidaan vähentävän etuuksien väärinkäytöksiä ja virheellisiä maksuja ennen kuin niitä pääsee tapahtumaan. Väärinkäytösten ja virheellisten maksujen vähentämisen ohella esityksen tavoitteena on tietojenvaihdon edistäminen. Tässä tarkoituksessa ehdotetaan tarkennettavaksi Kelan tiedonsaantioikeuksia sairausvakuutuslaissa, jotta Kela voisi jatkossa saada etuushakemuksen liitteeksi tarkoitetut lääkärinlausunnot ja todistukset Kannan kysely- ja välityspalvelun kautta.

Kokonaisuutena edellä kerrotut ratkaisut helpottaisivat merkittävästi hakijoiden asiointia ja lyhentäisivät myös etuushakemusten käsittelyaikaa. Kyse on siis paitsi reiludesta ja oikeuden toteutumisesta myös tarpeellisesta toiminnan tehostamisesta. Muutoksella saavutettaisiin 11,6 miljoonaa euroa etuus- ja toimintakuluja pienentävä vaikutus vuoden 28 tasolla. Vuonna 2027 säästön arvioidaan olevan pienempi, 5,8 miljoonaa euroa, sekin kuitenkin enemmän kuin mitä lähdimme tällä uudistuksella tavoittelemaan. Valtionosuus vuosittaisesta säästöstä olisi 9,5 miljoonaa euroa ja 4,7 miljoonaa euroa vuonna 2027.

Kelan etuuksien väärinkäyttö on piilorikollisuutta ja veroeurojen väärinkäyttöä, ja tähän hallitus nyt puuttuu. Suomi herää tilanteeseen muita maita myöhemmin. Esimerkiksi Ruotsissa väärinkäytösten torjuntaan on panostettu jo erilaisilla keinoilla, ja Ruotsista itse asiassa myöskin Suomea on varoitettu siitä, että sosiaaliturvan väärinkäytöstilanteet saattavat kytkeytyä jopa järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Siksikin on tärkeää, että Suomi on hereillä ja puuttuu tähän rikollisuuden muotoon määrätietoisesti. Meillä on tätä varten hyvät, toimivat järjestelmät, ja nyt mahdollistamme niiden käyttöönoton ja paremman valmiuden torjua etuuksien väärinkäyttöä ja huijaamista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.07 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä esitys koskee ennen kaikkea luottamusta. Se kiteytyy luottamuksessa siihen, että suomalainen sosiaaliturva toimii oikein. Hyvinvointiyhteiskunnan turvallisuus ei rakennu vain maanpuolustuksesta. Sisäinen turvallisuus ei ole vain poliisia ja viranomaisia. Se rakentuu reilusta ja kestävästä

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

sosiaaliturvasta. Se vaatii toimivia järjestelmiä ja luottamusta siihen, että säännöt koskettavat aivan kaikkia.

Arvoisa puhemies! Sosiaaliturvan väärinkäytöt murentavat tätä luottamusta. Ne heikentävät oikeudenmukaisuuden tunnetta, ja ne luovat tilaa harmaalle taloudelle ja järjestelmälliselle rikollisuudelle. Kun etuuksia maksetaan virheellisesti tai niitä käytetään väärin, kärsivät siitä ne, jotka tukea oikeasti tarvitsevat. Tämä lakiesitys vahvistaa sisäistä turvallisuutta puuttamalla juuri näihin väärinkäytöksiin. Se tekee virheellisistä maksuista harvinaisempia ja vahvistaa oikeudenmukaisuutta.

Tämä lakiesitys vahvistaa Kelan mahdollisuuksia saada oikeat tiedot oikeaan aikaan. Kun Kela saa tarvitsemansa tiedot ajoissa ja turvallisesti, etuuksia ei käytetä rikolliseen toimintaan: asumistuki ei rahoita rikollisympäristöjä, eivätkä Kela-taksit ole väärinkäytön väline. Tieto liikkuu jatkossa sähköisesti ja turvallisesti, minkä myötä hallinnollinen taakka kevenee ja asiointi helpottuu rehellisille etuudensaajille. Samalla suojaamme julkista taloutta. Virheelliset maksut ja väärinkäytökset maksavat yhteiskunnalle vuosittain kymmeniä miljoonia. Ne ovat pois koulutuksesta, hoivasta ja turvallisuudesta. Esitys ei laajenna valvontaa summittaisesti. Esityksen tavoitteista huolimatta tietosuoja säilyy vahvana ja tietoja käytetään vain silloin, kun se on välttämätöntä. Näin myös henkilön oikeudet on turvattu ja oikeusturva säilyy.

Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus alkaa arjesta. Se alkaa siitä, että yhteiskunnan tukijärjestelmää ei voi käyttää hyväksi, siitä, että julkinen valta toimii ennakoivasti, ei jälkikäteen. Tulevaisuuden hyvinvointiyhteiskunta ei voi perustua epäluottamukselle. Sen on perustuttava siihen, että yhteiset varat käytetään oikein. Tämä esitys vahvistaa sosiaaliturvan kestävyyttä, kansalaistemme luottamusta sekä yhteiskuntarauhaa. Siksi se vahvistaa Suomen turvallisuutta. Siksi esitys on tärkeä ja perusteltu. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.11 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies, arvon ministeri! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys koskee Kansaneläkelaitoksen tietojenvaihtoa ja sen ajantasaistamista vastaamaan tämän päivän viranomaistoiminnan tarpeita. Kyse on ennen kaikkea sujuvammasta ja oikea-aikaisemmasta tiedonkulusta tilanteissa, joissa etuuksien oikeellisuus, kansalaisten yhdenvertainen kohtelu ja julkisten varojen vastuullinen käyttö sitä edellyttävät. Esitys ei ole vain hallinnollinen tai tekninen uudistus, se on keskeinen väline väärinkäytösten torjunnassa ja viranomaisten yhteistyön tehostamisessa. Kun viranomaiset voivat lainmukaisesti vaihtaa tarpeellisia tietoja, vähennetään turhaa byrokratiaa ja ehkäistään virheitä sekä väärinkäytöksiä — sosiaaliturvaan liittyvät väärinkäytökset kun eivät ole yksittäisiä lipsahduksia vaan usein järjestelmällistä toimintaa, jossa hyödynnetään viranomaisten välisiä tietokatkoksia. Kun tieto ei liiku, rikollinen hyötyy. Esityksessä ehdotetaan muun muassa, että Kansaneläkelaitoksen tiedonsaantioikeuksia laajennetaan ja tietojen hankkimista tehostetaan siirtämällä pankkitiedustelut sähköpostista keskitettyyn valvontajärjestelmään.

Arvoisa puhemies! Olen tutkinut työkseni niin sanottuja Kela-petoksia, joita tulee aika ajoin liikaakin rasittamaan poliisin päivittäisrikostutkintaa. Olen useasti ihmetellyt sitä, miten henkilö pystyy huijaamaan Kelalta jopa viisinumeroisia summia ennen kuin asia laitetaan rikosepäilyn vuoksi poliisille tutkintaan. Tällaisissa tapauksissa tukien

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

väärinkäyttäjät on saattanut jo siirtyä toiseen maahan ja jälkien katoamisen vuoksi tutkinta joudutaan lopettamaan ja väärin perustein maksetut etuudet jäävät saamatta takaisin. Tässä hallituksen esityksessä Kela voisi jatkossa pyytää suoraan tietoja esimerkiksi laskuttajilta tilanteissa, joissa epäillään toimeentulotuen väärinkäyttöä. Nykytilanteessa tiedon saaminen kestää viikkoja, jopa kuukausia. Tänä aikana epäilty väärinkäyttö voi jatkua, todisteet voivat hävitä ja vahinko kasvaa. Nopeampi tiedonsaanti tarkoittaa nopeampaa puuttumista.

Haluan nostaa esiin myös Kelan mahdollisuuden luovuttaa tietoja esimerkiksi Kelataksien väärinkäytösten torjumiseksi. Pienistä yksittäisistä väärinkäytöksistä muodostuu ajan myötä merkittävä kokonaisuus. Ilman tiedonvaihtoa näitä kokonaisuuksia on vaikea havaita.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on erittäin tarpeellinen. Se vahvistaa viranomaisten kykyä havaita ja torjua sosiaaliturvaan kohdistuvia väärinkäytöksiä, nopeuttaa tutkintaa ja parantaa julkisten varojen suojaa. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että tehokkuus ei syrjäytä oikeusturvaa. Hyvä lainsäädäntö tekee molemmat. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.15 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tässä on aika isosta asiasta kysymys, kun katsotaan tätä tilannetta. Kelalle annetaan oikeus hakea tilitietoja asianomaiselta hakijalta ja hänen perheenjäseniltään suoraan pankista. Onhan tässä aika isosta periaatteesta kysymys, ja sen takia tämä asia kannattaa käsitellä erittäin hyvin.

Täytyy myöskin todeta se, että kun täällä lain perusteluissa hyvin kuvataan, että vuonna 2025 Kansaneläkelaitos havaitsi 1 017 etuuksiin liittyvää väärinkäyttöepäilyä, väärinkäyttöepäilyjen osuus kaikista maksetuista etuuksista oli alle puoli promillea. Eli meillä aika hyvin — voi sanoa, että erittäin hyvin — hoidetaan näitä asioita, ja Kelan asiakkaat hoitavat niitä fiksusti. Mutta on tietty osa, joka täällä sitten kyllä on kuvattu ja joka käyttää näitä Kelan etuuksia väärin, ja niihin tämä varmasti kyllä puree, kun tilitietojen saantia pankeilta tässä avataan ja tätä kautta lisätään tietovarantoa, ja ehkä myöskin nopeutetaan käsittelyä etujen osalta.

Tähän liittyy myös semmoinen toinen tärkeä kysymys, että nyt kun pankeilta pyydetään näitä tietoja, kuinka pankit ovat suhtautuneet tähän. Kun ministeri on täällä: Miten pankit ovat ottaneet vastaan tällaisen asian? Miten se siellä on koettu?

Ymmärrän sähköpostin epävarmuuden ja tietojen välittämisen sillä. Se ei ole enää nykyaikaa. Varmaan muillakin tavoilla pitää tehdä.

Sitten semmoinen ihan periaatteellinen kysymys, kun nyt tässä mennään tilitietojen osalta ja käydään hyvin tarkasti läpi, mitä varallisuutta on esimerkiksi toimeentulotuen osalta, kun sitä annetaan. Entäs jos isovanhemmat antavat lapsenlapselle suoraan vaikka 200 euroa tai jotain rahaa suoraan sille tilille? Ne huomioidaan sitten todennäköisesti jatkossa sitä toimeentulotukea päätettäessä. Johtaako tämä siihen kohtaan, että niitä varoja tällaisessa tilanteessa annetaan suoraan käteisenä, ja tämäntyyppisiin asioihin?

Tämä ei ole ongelmaton lakiesitys. Sen takia tätä on hyvä nyt käydä monelta osin läpi. Itse näen, että kaikki ne, millä voidaan väärinkäytöksiä välttää ja estää, kannattaa tehdä. Mutta tähän liittyy tämäntyyppisiä asioita, joihin nyt tässä onneksi ministeri on paikalla vastaamassa. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

17.18 **Henrik Wickström r:** Arvoisa herra puhemies, värderade talman! Haluan kiittää ministeriä tästä hallituksen esityksestä, joka on sinänsä ihan tärkeä, koska itse koen, että tässä puhutaan, sanotaanko, hyvinvointiyhteiskunnan luottamuksesta ja oikeudenmukaisuudesta. On sanomattakin selvää, että meillä on hyvin laaja tukiverkosto meidän hyvinvointiyhteiskunnassa, ja kansalaisten pitää silloin tietää, että kun tätä järjestelmää myöskin hyödynnetään, niin sitten ei mitään virheitä tapahdu. Tässä esityksessä tulee esiin, että näitä virheitä ei kovin paljon ole. Nykyjärjestelmä on myöskin hyvä estämään, että virheitä tapahtuu, mutta on mielestäni hyvä, että kun on huomattu, että tiettyä vilppiä on ollut, niin se myöskin sitten lainsäädännön kautta korvataan, joten kiitos siitä ministerille.

Personligen anser att det är jättefint att vi har fått den här lagpropositionen till behandling hit till stora salen. Som det kommer fram i regeringens förslag finns det inte i dagsläget så jättestora risker för att man kan felanvända olika former av bidrag, men ändå har det funnits risker för det, så därför är det bra att den här lagen nu ses över och korrigeras, så att det inte blir några oklarheter gällande det i framtiden.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

17.19 **Ville Valkonen kok:** Arvoisa puhemies! Talousrikollisuudelle ja harmaalle taloudelle täytyy olla nollatoleranssi. Sosiaaliturvan väärinkäytökset ja Kela-huijaukset ovat varastamista yhteisestä kassasta. Olen itse toiminut Kelan tilintarkastajien varapuheenjohtajana. Upouduimme ilmiön laajuuteen, ja se on hyvin huolestuttava. Usein taustalla on myös järjestäytyntä rikollisuutta, joka tietenkin kytkeytyy vielä paljon vakavampiin rikollisuuden muotoihin, kuten huumekauppaan.

On erinomaisen hienoa, että tämä hallituksen esitys on eduskunnan käsittelyssä. Me tarvitsemme työkaluja puuttua näihin väärinkäytöksiin. Tietojenvaihdon paraneminen ei millään tavalla haittaa niitä Kelan asiakkaita, jotka käyttävät lainmukaisia palveluita ja saavat lainmukaisia etuuksia. Toivon eduskunnalta tämän esityksen pikaista käsittelyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowiec, olkaa hyvä.

17.20 **Ben Zyskowiec kok:** Arvoisa herra puhemies! Ministeri Grahn-Laasosen puheenvuorossa ja muissa edellä käytetyissä puheenvuoroissa on jo hyvin käynyt ilmi, mistä tässä lakiesityksessä on kyse. Kyse on siitä, että Kansaneläkelaitos pystyisi nykyistä tehokkaammin ennaltaehkäisemään sosiaaliturvan väärinkäytöksiä. Niinpä minä tyydyn tässä vain esittämään kiitokseni ministeri Grahn-Laasoselle ja koko hallitukselle siitä, että tällainen esitys tänne on annettu. Kelan jakamien etuuksien väärinkäytösten estämisestä nykyistä tehokkaammin on puhuttu vuosikausia, mutta eipä Marinin hallitus eivätkä sitä edellisetkään hallitukset tällaista esitystä ole tänne pystyneet tuomaan. Onpa todella hyvä, että nyt Petteri Orpon hallitus on tämänkin hyvän esityksen tänne antanut.

Viime aikoina on julkisuudessa kerrottu, että Kelassa on selvitetty myös tekoälyn käyttömahdollisuuksia sosiaaliturvan väärinkäytösten ennaltaehkäisyssä. No, tämä on tietysti saanut erilaiset tietosuojatulebanit hyppimään seinille. Kela on ainakin tässä

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

vaiheessa keskeyttänyt tällaisen hankkeen, missä tekoälyn hyödyntämistä selvitetään. Minä osaltani toivon, että Kela jatkaa tätä hanketta ja tekoälyä — totta kai tiettyjen tärkeiden reunaehtojen puitteissa — hyödynnettäisiin sosiaaliturvan väärinkäytösten ehkäisemisessä.

Tämän jälkeen, herra puhemies, esitän hyvin ankaraa mediakritiikkiä Ylen uutisia kohtaan. En ole vaatimassa niitten lakkauttamista, kuten näköjään Unkarissa nyt tapahtuu. Päinvastoin, arvostan Ylen uutisia ja katson ne joka ilta. Mutta 27. päivä maaliskuuta Ylen uutisissa esitettiin tällainen graafi, [Puhuja näyttää paperia] jossa lukee, että ”väärinkäytösten osuus Kelan etuuksista on 0,04 prosenttia”. Sitten oli valtava neliö, ”maksettu 16,5 miljardia”, ja sitten tuolla vasemmassa yläkulmassa oli sellainen mikroskoopilla tai suurennuslasilla katsottava pieni neliö, jossa luki ”väärinkäytöksiä 7,2 miljoonaa euroa”. Luuleeko Ylen uutistoimitus todellakin, että väärinkäytösten osuus ja määrä on se, mitä on väärinkäytöksiä pystytty saamaan selville? Luulevatko he todella? Luulevatko he, että ylinopeuksien määrä on se, mitä on ylinopeussakkoja pystytty antamaan? Luulevatko he, että näpistysten määrä kaupoissa on se, minkä verran näpistyksiä on saatu selville ja näpistäjiä kiinni? Tämä on aivan käsittämättömän järjetöntä väärän tiedon antamista. Huomasin, että tämmöinen dosentti Heikkinen on tehnyt kirjan siitä, miten paljon eduskunnassa on käytetty sanaa ”valehtelu”. Nyt lisäliitteeseen kirjaan voin kertoa, että nyt minä käytän ilmaisua, että Yleisradio valehteli Suomen kansalle uutisissa, kun väitettiin, että väärinkäytösten osuus Kelan etuuksista on 0,04 prosenttia, [Puhemies koputtaa] kun tarkoitettiin, että selville saatujen väärinkäytösten osuus on tuo. — Kiitos. [Anne Rintamäki: Erinomaista!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

17.24 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa puhemies! Jos järjestelmää pystyy käyttämään väärin, niin kyllä sitä silloin joku myös käyttää. Jokainen väärinkäyttö nakertaa luottamusta sekä vie resursseja pois niiltä, jotka tukea oikeasti tarvitsevat. Siksi on oikein, että tiedonvaihtoa Kelan ja viranomaisten välillä sujuvoitetaan, ja näin päätökset perustuvat oikeaan ja ajantasaiseen tietoon.

Kyse on myös veronmaksajien oikeustajusta, nimittäin ihmiset hyväksyvät kyllä sosiaaliturvan mutta eivät sitä, että järjestelmää voidaan kiertää ilman seuraamuksia. Tämä esitys ei heikennä turvaa, vaan se vahvistaa sitä, koska kun väärinkäytöksiä ehkäistään, järjestelmä säilyy kestäväenä ja oikeudenmukaisena myös tulevaisuudessa. — Kiitos ministeri Grahn-Laasoselle tämän esityksen eduskuntaan tuomisesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.24 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Zyskoviczille vaan toteaisin, että tässä lain perusteluissa lukee näin: ”Tutkintapyyntöön johtaneiden väärinkäytösten yhteenlaskettu arvo oli 7,2 miljoonaa euroa” — tässä on eurolleen, mutta sanotaan 7,2 miljoonaa euroa. ”Kansaneläkelaitoksen tekemät tutkintapyynnöt menestyivät hyvin rikosprosesseissa, ja noin 70 prosenttia tapauksista johtaa tuomioon. Kokonaan hylättyjen määrä on vähäinen.” Varmasti se Yleisradion uutinen on lähtenyt liikkeelle tästä luvusta, joka on tässä lain perusteluissa. Täällä kyllä annetaan se luku ihan lain perusteluissa. Miten

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

se sitten ilmaistaan uutisissa, se on oma kysymyksensä, mutta luku on varmaan täältä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

17.25 **Ben Zyskowicz kok:** Kiitos, herra puhemies! Kiitos, edustaja Lyly, puheenvuorosta. Olette aivan oikeassa. Tämä luku, 7,2 miljoonaa, ja tämä 0,04 prosenttia on todellakin otettu hallituksen esityksen perusteluista, ja ne kuvaavat niitten väärinkäytösten määrää, summaa ja prosenttiosuutta, jotka Kela on pystynyt selvittämään. Mutta tässä Suomen kansalle kerrotussa uutislähetyksessä ja graafissa lukee, että väärinkäytösten osuus Kelan etuuksista on 0,04 prosenttia. No, aivan varmasti ei ole. Johan se olisi maailmanhistoriallinen ihme, jos Kela pystyisi jokaisen väärinkäytöksen selvittämään. Ei tietystikään pysty. Eikä Ylen uutisissa voi olla semmoisia toimittajia, jotka luulisivat, että tämä selvitettyjen väärinkäytösten osuus on todellakin sama kuin väärinkäytösten osuus. Jos siellä on sellaisia toimittajia, jotka tätä luulevat, niin kannustan vaihtamaan työpaikkaa.

Eli ei tällä tavoin Suomen kansaa saa johtaa harhaan. Kuten sanoin, on aivan eri asia se, minkä verran on pystytty selvittämään, kuin se, mikä on todellinen määrä. Ei kai kukaan luule, että se ylinopeuksien määrä, mitä vuodessa Suomessa ajetaan, on se, paljonko on ylinopeussakkoja annettu. Jokainen ymmärtää, että on sen lisäksi paljon sellaisia ylinopeuksia, joita ei ole saatu kiinni. Aivan sama koskee tietysti myös Kelan etuuksien väärinkäytöksiä.

Herra puhemies! Todella toivon, että Yle oikaisisi tämän väärän tiedon. Kai se vieläkin on mahdollista, vaikka tässä on kohta kuukausi mennyt siitä, kun tämä väärä tieto annettiin.

Sitten vielä nyt, kun sain toisen puheenvuoron, tästä tekoälyn hyödyntämisestä, jota siis kannatan, ja siitä, että hypitään seinille, että ei saa, ei saa. Se on mielestäni aivan turhaa, koska vaikka tekoäly sieltä massoista kaivaisi esiin sellaisia poikkeavia tapahtumia, jotka antaisivat aihetta tarkempaan selvittelyyn, ainahan ihminen viime kädessä tekee sen päätöksen: päätöksen pyytää lisäselvitystä, päätöksen tehdä rikosilmoituksen, tutkintapyyntöä poliisille. Ainahan ihminen nämä viime kädessä tekee. Eihän tekoäly tee yhtään tutkintapyyntöä poliisille.

Eli siinä mielessä en lainkaan ymmärrä Helsingin Sanomien mielipidesivuillakin esiintynyttä muun muassa Amnestyn seinille hyppimistä siitä, että Kelassa harkitaan tai kokeillaan tekoälyn hyödyntämistä näiden petosten ennaltaehkäisyssä. Ja kun siinä on sitten sanottu, että no, miksei sitä hyödynnetä sitten verovalvonnassa, niin minä sanon, että hyödynnettäköön verovalvonnassa, totta kai. Tekoälyä pitää voida hyödyntää silloin, kun on valtava massa, josta tekoäly pystyy, näin minä olen ymmärtänyt, kaivamaan semmoisia poikkeavia tapauksia, joihin ihmisten joko Verohallinnossa tai Kelassa pitää kiinnittää erityistä huomiota.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.29 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää ministeri Sanni Grahn-Laasosta tästä esityksestä. Tämä on tervetullut esitys Kelan etuuksien väärinkäytösten kitkemiseksi.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Itse tätä nostin myös esille ja sain sosiaalisessa mediassa myös palautetta, että tämä on niin pieni osa näistä etuuksista. Itse vähän ihmettelin tällaista välinpitämätöntä ajattelua, mikä somekeskusteluissa esille nousi. Puhutaan yli seitsemästä miljoonasta, ja tässäkin salissa, olkoot se sitten kuinka pieni prosentti tai prosentin osa kokonaisuudesta, on lukuisat kerrat käyty tiukkaa keskustelua siitä, mistä leikataan kaksi miljoonaa tai seitsemän miljoonaa tai kymmenen miljoonaa, ja tässä on nyt yksi seitsemän miljoonaa jälleen sellaista rahaa, joka on vilpillisesti itselle haettu, ja siitä on jääty kiinni, niin kuin edustaja Zyskowicz tässä edellä esille toi. Eli ne selville saadut ovat tässä — todennäköistä on, että näitä vilpillisesti saatuja Kela-etuuksia on vielä huomattavasti enempi. Niin kuin esille on tuotu, poste restante -osoitteiden käyttö sen takia, että saadaan korkeampia tukia, asutaan kuitenkin yhdessä, kuittien vääräntäminen ja monet muut ovat niitä, joita näissä tehdään, ja eivät ne tapahdu vahingossa. On toki niitäkin tapauksia, että on todettu, että on väärin saatu, ja on tullut takaisinperintä, ja silloin ei ole kyse rikoksesta ja niissä on toimittu toisella tavalla.

Mutta kun tämä maailma siirtyy sähköiseen maailmaan kiihtyvällä tahdilla — edustaja Zyskowicz toi esille sen, että tekoälyä voidaan käyttää näiden vilpillisten käyttöjen selville saamiseen — niin se toki myös avaa ihan uudenvälisiä mahdollisuuksia vilpilliseen toimintaan myös Kela-etuuksien kohdalla. Kysyisin ministeri Sanni Grahn-Laasoselta: miten tämän lainsäädännön ja näiden muutosten valvontaan resursointi on varmistettu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, neljä minuuttia, olkaa hyvä.

17.31 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Paljon kiitoksia, arvoisa puhemies, ja kiitos edustajille keskustelusta ja myönteisestä palautteesta tähän esitykseen. — Kyse on nimenomaan siitä, että saadaan väärinkäytökset kuriin, jolloin tämä järjestelmä nauttii yhteistä hyväksyttävyyttä ja tätä järjestelmää, joka on tarkoitettu ihmisten toimeentulon turvaamiseksi, ei käytettäisi väärin perustein tai huijaamalla.

Tässä tuli monia hyviä puheenvuoroja, ja haluan erityisesti nostaa esiin edustaja Zyskowiczin tässä, koska olen kutsunut tätä lakiesitystä Lex Zyskowicziksi siksi, että Ben Zyskowicz on pitänyt tätä asiaa esillä käsitykseni mukaan jo ainakin jostain 90-luvulta lähtien ja on myös palannut tähän useita kertoja tämän hallituskauden aikana, ja vihdoin olemme siinä pisteessä, että tämä esitys on täällä.

Jaan myös sen tilannekuvan, minkä edustaja Zyskowicz nosti, että todennäköisesti meillä ei ole tietoa siitä mittakaavasta, miten laajaa nämä Kela-huijaukset ja väärinkäytökset yhteiskunnassamme ovat, koska jo pelkästään tämänkin lain valmistelun aikana on paljastunut uusia asioita, kuten vaikka Kela-taksien käyttäminen väärin perustein matkoihin, joilla ei ole mitään tekemistä esimerkiksi terveydenhuollon tarpeiden kanssa. Esimerkiksi tämä on semmoinen osa, mikä tuli tämän lainvalmisteluprosessin aikana esille, ja se tuotiin tähän esitykseen mukaan. Käytännössä Kelalla ei missään tapauksessa ole ollut mahdollisuutta paljastaa kaikkia väärinkäytöksiä, joita on olemassa, koska heillä ei ole ollut siihen hallinnollisia keinoja. Tämä hallituksen esityshän lähtee nimenomaan siitä, että tulee uusia työkaluja, keinoja Kelalle paljastaa väärinkäytöksiä. Eli mittakaava väärinkäytöksillä on jotain aivan muuta kuin se, miten tänä päivänä näitä väärinkäytöksiä saadaan kiinni. Se on selvä asia. Eli tässä Zyskowicz on aivan oikeassa.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Olen myöskin aivan samaa mieltä siitä, että tekoälyn mahdollisuuksia pitäisi pystyä hyödyntämään meidän julkisessa hallinnossa paitsi toimeenpanon tehostamiseen myöskin väärinkäytösten torjumiseen. Tätä meidän pitää tutkia ja pyrkiä edistämään, ettei näitä esteitä olisi ja tekoälyä voitaisiin hyödyntää turvallisesti ja saada sitä kautta myöskin tehoa irti eli julkisen hallinnon säästöjä mutta myös tehokkaampaa, toimivampaa ja asiakasystävällisempää järjestelmää. Väärinkäytösten torjuminen on tässä yksi elementti.

Edustaja Lyly kysyi, miten pankit ovat suhtautuneet. On ollut tiettyä varauksellisuutta tähän esitykseen. Esitystä on käyty läpi myös lausuntokierroksen kautta ja myös tapaamisissa finanssialan kanssa. Varmasti finanssiala tulee myöskin eduskuntaan kuultavaksi, kun tätä esitystä käsitellään, mutta käsityksemme on, että tässä muodossa tämä esitys on hyvä ja toimiva, ja mikäli jotain vielä käy ilmi eduskunnan asiantuntijalausuntojen aikana, niin varmasti valiokunnat epäilemättä tutkivat ne tarkasti.

Mitä nämä Kela-huijaukset käytännössä ovat? Käytännössä esimerkkitalanteita voivat olla vaikka ne, että toimitetaan väärennettyjä tiliotteita, ilmoitetaan vain yhden tilin tiedot mutta onkin muita tilejä. Nythän Kelalla ei ole tähän saakka ollut mitään keinoa tarkastaa tätä asiaa, että onko asiakkaalla muita tilejä. Jatkossa tämäkin korjaantuu. Yksi Kela-huijauksen muoto on se, että ilmoitetaan väärät osoitetiedot esimerkiksi tiettyjen perhe-etuuksien saamiseksi, vaikkapa yksinhuoltajakorotuksen sillä perusteella, että toisen vanhemman osoitetiedot on ilmoitettu toisaalle. Sitten nämä Kela-taksit olivat yksi uusi asia, mikä nousi vahvasti tässä valmistelussa. Voin kertoa teille, että olen saanut tämän lakiesityksen julkituotuaani myös lisää viestejä siitä, mihin ihmisten kekseliäisyys taipuukaan, ja ihmettelen sitä, että meillä on ihmisiä, jotka käyttävät kaikkein heikoimmassa asemassa oleville ihmisille tarkoitettua järjestelmää näin törkeällä tavalla väärin. Siksi tämä lakiesitys on tärkeä ja nämä tiedonsaantioikeudet Kelalle ovat suorastaan välttämättömiä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain, jätelain ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 47/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Keskustelu

17.36 **Oikeusministeri Leena Meri** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Käsiteltävänä oleva esitys perustuu kahden EU-direktiivin kansalliseen täytäntöönpanoon: vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin eli niin sanotun viherpesudirektiivin täytäntöönpanoon sekä tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpanoon.

Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivillä lisätään kuluttajien tietämystä kulutushyödykkeiden ympäristövaikutuksista ja puututaan totuudenvastaisten tai harhaanjohtavien ympäristöväättämien esittämiseen eli niin kutsuttuun viherpesuun. Tavaroiden korjaamisdirektiivillä pyritään puolestaan edistämään tavaroiden korjaamista. Molemmat direktiivit ovat täysharmonisointidirektiivejä, eikä kansallista liikkumavaraa käytännössä juuri ole.

Nämä direktiivit on tarkoitus panna täytäntöön kuluttajansuojalakiin, jätelakiin ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annettuun lakiin tehtävillä muutoksilla. Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi pannaan osittain täytäntöön myös kuluttajien kannalta sopimattomasta menettelystä markkinoinnissa ja asiakassuhteissa annetulla valtioneuvoston asetuksella. Kyseinen asetus sisältää jo nykyisin EU-sääntelyyn perustuvan niin kutsutun mustan listan niistä menettelyistä, joita pidetään kaikissa tilanteissa sopimattomina ja siten kiellettyinä. Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöön laittamiseksi ehdotetaan annettavan lisäksi oikeusministeriössä asetus eurooppalaisesta korjaustietolomakkeesta. Nämä asetusluonnokset ovat hallituksen esityksen liitteenä.

Tähän vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiiviin ja sen täytäntöönpanoon ehdotetaan erinäisiä muutoksia ja täydennyksiä, jotka koskevat markkinoinnissa annettavia tietoja sekä elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuutta ennen sopimuksen tekemistä. Sääntelyn noudattamisen varmistamiseksi muutoksia ehdotetaan myös kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain seuraamusmaksuja koskeviin säännöksiin.

Tässä toisessa direktiivissä eli tavaroiden korjaamisdirektiivissä ehdotetaan, että määrättyjen tavaroiden valmistajille asetettaisiin velvollisuus tarjota kuluttajille korjauspalveluita tietyssä laajuudessa silloinkin, kun kyse ei ole myyjän tai valmistajan vastuulla olevan tavaran vikaantumisesta. Tällaisia tavaroita ovat esimerkiksi erilaiset kodinkoneet, pesukoneet ja jääkaapit. Lisäksi esitetään täsmennyksiä virheenoikaisua tavaran kaupassa koskeviin säännöksiin. Uutta olisi myös sääntely eurooppalaisesta korjaustietolomakkeesta, jota tavaroiden korjaajat voisivat halutessaan käyttää. Jätelakiin lisättäisiin varaosien ja työkalujen tarjoamiseen liittyviä säännöksiä sekä säännöksiä tavaroiden korjaamisen estävistä kiellytyistä sopimusehdoista ja käytännöistä. Nämä säännökset tulisivat sovellettaviksi myös elinkeinonharjoittajien välisessä suhteessa.

Näitä direktiivejä ja tätä täytäntöönpanoa on valmisteltu oikeusministeriön työryhmässä. Mietinnöstä saatu palaute koski ennen kaikkea tämän vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin soveltamisajan alkamista. Valtaosa lausunnonantajista katsoi, että direktiivin nojalla annettujen säännösten soveltamisen alkaminen jo tämän vuoden syyskuussa olisi erittäin haasteellista jo varastossa olevien erilaisten tuotteiden, tavaroiden ja pakkausmateriaalin kannalta. Lausunnoissa tuotiin esille, että aikataulu voi johtaa erittäin suureen tuote- ja pakkaushävikkiin, mikä tietysti olisi täysin tämän koko direktiivin idean vastaista, että heitettäisiin tavaroita ja tuotteita suorastaan roskakoriin.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Oikeusministerinä ja oikeusministeriössä olemme pyrkineet vaikuttamaan Euroopan komissioon ja virkatasolla myös toivoneet, että tähän siirtymäaikaasteeseen vastattaisiin koko EU:n laajuisella tasolla. Valitettavasti tällaista esitystä ei ole EU:sta nyt tulossa. Hallituksen esityksen liitteenä olevaan valtioneuvoston asetusluonnokseen on näistä syistä johtuen päädytty kirjaamaan tiettyjen kohtien osalta kansallinen kuuden kuukauden siirtymäaika, jota tullaan esittämään, kun valtioneuvoston asetus myöhemmin annetaan. Vaikka siirtymäaika ei suoraan ole direktiivin mukaan sallittua, pidän ja valtioneuvosto pitää sitä välttämättömänä ratkaisuna yritysten kannalta, kun otetaan huomioon uudistuksen niille aiheuttama taloudellinen taakka ja hävitysrisi ja hävikkiriski. Jos ajatellaan näitä ympäristövaikutuksia, joita myös tavoitellaan, ja oikean tiedon antamista, niin sehän olisi aivan järjenvastaistakin, että niitä tuotteita ruvettaisiin heittämään pois vain sen takia, että tarroituksia tai muut ohjeet eivät ole direktiivin mukaisia.

Muilta osin vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpanon panemiseksi annettavia säännöksiä sovellettaisiin direktiivissä edellytetyn mukaisesti 27.9.2026 lukien. Tavaroiden korjaamisdirektiivi on puolestaan pantava täytäntöön heinäkuun loppuun mennessä, ja kyseiseen direktiiviin perustuvien säännösten soveltaminen alkaisi samasta ajankohdasta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Meri. — Sitten edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.42 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Merta erinomaisesta asian valmistelusta ja esittelystä. — Turvallisuus ei synny vain järjestyksestä, se on myös luottamusta markkinoihin, koska turvallisuus on myös taloudellista turvallisuutta. Se vahvistuu luottamuksesta siihen, että kuluttajaa ei johdeta harhaan ja että pelisäännöt ovat samat aivan kaikille. Siksi tämä lakiesitys vahvistaa arjen turvallisuutta, kun harhaanjohtavat ympäristöväitteet ja viherpesu kielletään selkeästi. Kuluttaja voi tehdä päätöksiä ilman pelkoa huijatuksi tulemisesta. Samalla rehellisesti toimivat yritykset saavat kilpailuedun. Tämä on sekä kuluttajansuojaa että reilua markkinataloutta. Siksi olemme oikealla asialla, kun ympäristöväitteille asetetaan selkeät rajat, estetään järjestelmällinen harhaanjohtaminen ja suojataan kuluttajan oikeusturvaa.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kyse myös vahvasta, reilusta talouspolitiikasta. Reilut ja yhteiset pelisäännöt turvaavat kilpailun, ja siten yritykset, jotka toimivat oikein, eivät jää altavastajiksi suhteessa niihin, jotka lupaavat perusteettomasti enemmän. Siksi tavaroiden korjaamista koskevat velvoitteet ja korjattavuuden lisääminen pidentävät tuotteiden käyttöikää, vähentävät jätettä ja synnyttävät kotimaista työtä. Tämä sääntely vahvistaa huoltovarmuutta ja kriisinkestävyttä. Korjauspalveluja ei voi ulkoistaa, vaan ne työllistävät Suomessa paikallisesti ja pysyvästi. Kun laitteita korjataan meillä, ei tulla samalla tavalla riippuvaiseksi globaaleista toimitusketjuista. Samalla vältetään valtavaa resurssihukkaa, pidennetään tuotteiden käyttöikää ja vähennetään tuontiriippuvuutta. [Tuomas Kettunen: Onko sekin viherpesua?] Tässä esityksessä annettu rajattu siirtymäaika ehkäisee turhaa hävikkiä yritysten varastoissa. Se on vastuullista talouspolitiikkaa vaikeissa ja vaikeassa taloustilanteessa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys katsoo tulevaisuuteen. Kuluttajat saavat paremmat tiedot tuotteiden kestävydestä ja korjattavuudesta jo ostohetkellä. Se ohjaa markkinoita kohti pitkäikäisiä ja kestäviä tuotteita, ei kertakäyttöistä taloutta. Rehelliset markkinat,

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

vahva kuluttajansuoja ja kiertotaloutta tukeva sääntely rakentavat yhteiskuntaa, joka on turvallinen, taloudellisesti kestävä ja valmis tulevaisuuteen.

Luottamus markkinoihin on kriittinen osa yhteiskunnan vakautta. Ilman sitä syntyy turvattomuutta, epäluottamusta ja harmaata taloutta. Siksi tämä esitys vahvistaa turvallisuutta, siksi se tukee talouskasvua, ja siksi se rakentaa kestävää tulevaisuutta Suomelle. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.46 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä, joka koskee kuluttajansuojaviranomaisten eräiden toimivaltuuksien ajantasaistamista. Esityksen lähtökohta on selkeä ja ajankohtainen: kuluttajamarkkinat ovat muuttuneet nopeasti, ja viranomaisten keinovalikoiman on pysyttävä tämän kehityksen mukana.

Kuluttajien arki on yhä useammin digitaalista. Ostoksia tehdään verkossa, palveluja ostetaan alustojen kautta, ja markkinoille tulee uusia, rajat ylittäviä toimijoita. Samalla markkinointikeinot ovat entistä monimutkaisempia ja toisinaan harhaanjohtavia. Näissä oloissa kuluttajansuojan uskottavuus edellyttää, että valvontaviranomaisilla on riittävät ja ajantasaiset toimivaltuudet puuttua epäkohtiin tehokkaasti. Esityksen keskeinen tavoite on parantaa kuluttajansuojaviranomaisten mahdollisuuksia puuttua lainvastaisiin menettelyihin nopeasti ja ennakoivasti. Kun viranomaiset voivat toimia ajoissa, vältetään tilanteita, joissa suuri joukko kuluttajia ehtii kärsiä taloudellista haittaa ennen kuin toimintaan voidaan puuttua. Samalla on tärkeää korostaa, että esitys tukee myös rehellisesti toimivia yrityksiä. Selkeä ja tehokas valvonta luo tasapuoliset pelisäännöt markkinoille. Yritykset, jotka noudattavat lakia, eivät joudu kilpailemaan sellaisten toimijoiden kanssa, jotka hakevat etua harhaanjohtavilla tai lainvastaisilla toimintatavoilla.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena hallituksen esitys vahvistaa kuluttajien luottamusta markkinoihin ja edistää oikeudenmukaisia toimintatapoja. Kyse ei ole tarpeettomasta sääntelystä vaan siitä, että viranomaisilla on työkalut käyttää jo olemassa olevaa lainsäädäntöä tehokkaasti muuttuneessa toimintaympäristössä. Toiseksi tämä esitys tukee kiertotaloutta ja kestävää talouskasvua. EU:n sääntely velvoittaa jäsenmaat edistämään tuotteiden korjattavuutta, varaosien saatavuutta ja pitkäikäisyyttä. Hallituksen näkökulmasta tämä ei ole pelkkä ympäristötoimi, vaan tämä on myös talouspoliittinen ratkaisu. Kuluttajansuoja on osa toimivan markkinatalouden perustaa. Kun kuluttaja voi luottaa siihen, että häntä suojellaan kohtuuttomilta ja lainvastaisilta menettelyiltä, hyötyvät sekä kansalaiset että yritykset. Tämän tavoitteen saavuttamista hallituksen esitys osaltaan tukee. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

17.49 Ville Valkonen kok: Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä tämän lain eduskuntaan saattamisesta. — Erilainen vastuullisuusviestintä on lisääntynyt viime vuosina voimakkaasti ja saanut välillä eriskummallisiakin piirteitä. On esiintynyt liioittelua, jopa harhaanjohtamista, ja tämä ei lisää luottamusta. Viherpesu ei lisää kuluttajien luottamusta siihen, että sinänsä erittäin tärkeä kestävä siirtymä menisi eteenpäin, ja nyt on tosi tärkeätä, että tälle asetetaan myöskin lainsäädännössä EU-tasolla pelisääntöjä.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Samoin kehun tätä toista kokonaisuutta. Tavaroiden korjaaminen on jotain sellaista, joka meidän yhteiskunnassa unohtui, vaikka on ilmiselvää, että maapallomme kantokyky on rajallinen ja kestävämpi kulutus aivan hyvin voi perustua myös siihen, että rikkoutunutta korjataan. — Kiitos vielä kerran ministerille. [Tuomas Kettunen: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.50 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Todella täytyy sanoa, että on hyvä sinänsä, että näitä uusia systeemejä kehitellään, mutta kyllä Euroopan unionissa pitäisi pikkuhiljaa ruveta järjen valonkin loistamaan, koska ei me tästä pystytä samanlaista valtiota tekemään koskaan. Jokaisessa maassa on omat menettelynsä, ja tämä tällainen ylikansallinen ajattelu, että joku viranomainen valvoo jääkaappeja, että onko siellä ajanmukaiset korjausohjeet mukana tai kuka niitä korjaa — ikinä ei semmoista päivää tule. Tänä päivänä, jos joku haluaa ostaa vaikka television, niin kuin meidänkin perheeseen tuli uusi televisio, se tuli postitoimituksena pihaan, ja se laitettiin, eikä mitään takuita — tai on sillä vuoden takuu, mutta jos se menee rikki, niin takuulla ei sitä kukaan korjaa, vaan se menee suoraan minne meneekään, en edes tiedä. Toivottavasti se kestää.

Se, että me yritetään tehdä Euroopasta direktiivien avulla tämmöinen yhtenäinen markkina-alue, niin tällä keinoin se ei tule. Tällä keinoinhan se estetään. Totta kai takuut pitää tuotteilla olla. Jokaisella maalla on omat menettelynsä. Ja kun tässä esimerkiksi jätelakiakin sivutaan, niin miten joku voisi kuvitella Euroopassa tekevänsä semmoisen jätelain, joka toimii niin kuin pitäisi toimia? Suomessa jätehuolto on järjestetty kiitettävän hyvin, mutta miten se hoidetaan Italiassa? Siellä jätteitä haudataan maahan, ja Keski-Italiassa on maaperä saastunut niin, että pieniä lapsia kuolee saastuneisiin vesiin, ja monta muuta tällaista. Meillekin sitä jätettä tänne muuten tuodaan. Toivoisin jonkunasteista realismia, kun näitä esityksiä tulee tänne eduskuntaan. Kyllä tämä Euroopan unioni, kuten kaikki vallanpitäjät, kaikki organisaatiot ja kaikki virastot, pyrkii maksimoimaan aina valtansa, aina. [Tuomas Kettunen: Juuri näin!] Mennään niin pitkälle kuin ikinä pystyy, ja sitten joku panee topin. Esimerkkinä tänäkin päivänä perustuslakivaliokunnassa asia oli.

Toivon, arvoisa puhemies, että näihin tulisi realismia. Tiedän, että tässä tilaisuudessa se ei onnistu, mutta ministeri istuu paikalla, ja korkeasti arvostamani ministerihän osaa tämän homman tuhat kertaa paremmin kuin allekirjoittanut. Tärkeää olisi se, että huomattaisiin, että jokaisella kansakunnalla on omat, ominaiset lakinsa, ja jos niitä yritetään yhteen kaavaan pakottaa, niin ei tule onnistumaan. Toivon toki yhteiselle yhteistyölle Euroopassa hyvää vointia, mutta tällä keinoin se ei kyllä tule, muuta kuin pahoinvointia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.52 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Tietyllä tavalla ajattelen samalla lailla kuin mitä edustaja Hoskonen tässä edellä kuvasi. On totta, että Euroopan unionissa on erilaisia maita, mutta kun meillä on tavaroidenkin vapaa liikkuvuus, joka EU:n sisällä toteutuu, ja tavara tulee rajojen yli kovinkin sujuvasti — tässä puhuttiin kodinkoneista, ja tietysti olemme aiemmin puhuneet erilaisista paketeista, joista tietysti iso osa tulee tänä päivänä myös EU:n ulkopuolelta — niin tarvitaan myös sellaista sääntelyä, että meillä on

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

sitten samat pelisäännöt niillä toimijoilla, jotka Suomessa niitä myyvät, kuin toisaalta siinä, jos tavaraa hankitaan muualta EU:sta, Suomen rajojen ulkopuolelta.

Tänään meillä on käsittelyssä kuluttajansuojalaki ja jätelaki. Tässä on puhuttu kestävästä siirtymästä, ja nostan itse esille myös EU:n tavaroiden korjattavuusdirektiivin, joka on osa tätä kokonaisuutta. Tuotteiden korjattavuus on erittäin tärkeää tänä maailmanaikana, kun puhutaan tavaroiden kestävästä käytöstä. Siellä on muutamia asioita, jotka sitten toisaalta vaikeuttavat sitä tuotteiden korjattavuutta. Merkkihuoltojen tiukat rajoitteet ovat yksi, ja sitten on tietynlainen suojeltu huolto, varaosien myynnin rajoittaminen ja tämäläisyypinen. Itse toivon, että kun tätä kilpailun reiluutta tässä salissa käsitellään niin oman lainsäädännön kuin EU:sta tulevan lainsäädännön ympärillä, niin katsottaisiin aina kokonaisuutta, niin että se olisi mieluummin kilpailua lisäävä kuin sitä rajoittava. Tämän tuotteiden korjattavuuden kohdalla esimerkiksi tällainen suojeltu huolto, tavaroiden varaosien myynnin rajoittaminen merkkihuoltomallin kautta, kyllä rajoittaa kilpailua ja tuotteiden korjaamista sen sijaan, että ei toimittaisi niin kuin edustaja Hoskonen tuossa äsken sanoi, ettei korjata vaan hävitetään. Silloin toivon, että näissä löydetään järkeviä toimintamalleja. — Kiitos ministeri Merelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, neljä minuuttia tai vähemmän, olkaa hyvä.

17.55 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista. — Lähden liikkeelle tuosta EU-oikeudesta ja ennakkovaikuttamisesta: Tämä hallitus on pyrkinyt todella paljon jo ennakkovaikuttamaan niihin tuleviin direktiiveihin, joita on tulossa. Niin kuin tiedämme, nämä kestävät yleensä useampia vuosia ja useampia hallituskausia, ja — tuossa keskustan edustaja Hoskonen lähti pois — nämä molemmat direktiivit ovat saaneet syntyjuurensa viime hallituskaudella, ja mittavin EU-vaikuttaminen tietysti on tapahtunut silloin.

Olen sitä mieltä, että EU tietysti puuttuu moniin asioihin, mutta jos me ajatellaan ympäristömerkkejä tai harhaanjohtavia tietoja, niin sanotusti viherpesua tai sitä totuuden pesemistä, niin siitähän on kysymys, jos annetaan kuluttajalle kuva, että tämä on hirveän hyvä tuote ja ympäristöäkin suojellaan ja tämä on sertifioitu, ja sitten ei se olekaan, ja ihminen haluaa tehdä valintoja ja maksaakin jopa kalliimmin — ihan todella hyvä tarkoitus. Samaten tuo, että enemmän voitaisiin korjata, koska joskus itsestään tuntuu, että pesukoneessa on se parasta ennen -päivä, niin että kun se on sen kahdeksan ja puoli vuotta tai kymmenen vuotta, niin sehän laukeaa siinä saman tien, ja olisi ihan kiva, että voisi korjata niitä eikä aina ostaa uutta. Tämä on kestävä meidän kaikkien kannalta, ja sillä voisi olla työllisyysvaikutuksiakin, ja onkin, jos saadaan korjaajia. Mutta toki se edellyttää, että on varaosia, kun ei niitä ilman varaosia korjailta. Nämä laitteet ovat digitalisoituneet myöskin, niin että se ei ole ihan samanlaista kuin ennen muinoin. Siellä on kaikenlaista digitaalisuutta.

Sitten vielä ottaisin esille tämän siirtymäajan: Kiitän kaikkia hallituspuolueita ja erilaisia toimijoita, jotka ovat olleet yhteydessä. Olen itse kaksi kertaa tavannut oikeuskomissaarin tästä asiasta, ja valitettavasti EU-maat eivät heränneet riittävän ajoissa siihen, että tälle olisi pitänyt jo silloin aikanaan lähteä miettimään tällaista siirtymäaika siltä osin, että yritykset eivät joudu heittämään pois tuotteita ja tekemään erilaiset tarroitus ja pakkausmateriaalit. Tässä on eri mailla erilaisia ratkaisuja, ja olemme

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

tietysti lähettäneet myös kirjeitä, ja muutkin maat, kuten Saksa, ovat nyt lähestyneet komissiota, mutta sieltä nyt ei näytä tulevan yhteistä ratkaisua. Suomi nyt ehdottaa tätä menettelyä, mikä minusta on järkevää. Keskusteluista oikeuskomissaari McGrathin kanssa, joka vastaa tästä lainsäädännöstä, voin sen verran todeta, että kyllä hänkin vähän hymähti, kun sanoin, että nyt jos tässä ruvetaan heittämään roskikseen näitä, niin siinä ovat vihreät siirtymät aika kaukana eikä kai se kenenkään tarkoitus ole ollut, ja näinhän se tietysti on. — Kiitän keskustelusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle tietosuojalain ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain seuraamussäännösten muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 46/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.58 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että tietosuojalainsäädännön rikkomisesta voitaisiin määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu jatkossa yksityissektorin lisäksi myös julkiselle sektorille. Kyseessä on merkittävin tietosuojalakiin ja rikosasioiden tietosuojalakiin esitetty muutos niiden voimaantulon jälkeen. Esitys perustuu hallitusohjelmakirjaukseen, jonka mukaan säädämme hallinnolliset sakot tietosuojaloukkauksista koskemaan julkista ja yksityistä sektoria yhtäläisesti ajatuksella samat säännöt kaikille. Hallituksen esityksen lähtökohta on, että tietosuojalainsäädännön rikkomuksesta seuraamus tulee voida kohdistaa siihen tahoon, joka on vastuussa rikkomuksesta, myös silloin, kun se on viranomaisen vastuulla. Samalla esityksen tavoitteena on varmistaa nykyistä tehokkaampi ja tarkoituksenmukaisempi EU-oikeuden täytäntöönpano.

Viranomaiset ovat perustuslaista ja muusta viranomaisia koskevasta lainsäädännöstä johtuen perustellusti eri asemassa kuin yksityiset yritykset. Tietosuojalainsäädännön nykyisiin seuraamussäännöksiin liittyy kuitenkin haasteita. Tämän esityksen taustalla on se, että nykyiset säännökset kohdistuvat viranomaisiin ja yksityisiin eri tavoin myös silloin, kun ne hoitavat samaa tai samankaltaista tehtävää.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Kyse on erityisesti niistä tilanteista, joissa yksityiselle taholle on laissa säädetty tehtäväksi hoitaa julkista hallintotehtävää. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi terveydenhuollossa ja opetuksessa tapahtuvat tehtävät. Voimassa olevan lain säännökset tarkoittavat käytännössä, että seuraamusmaksu voidaan määrätä julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille mutta ei vastaavia tehtäviä hoitaville viranomaisille. Esimerkiksi yksityinen lääkäriasema ja julkinen terveyskeskus käsittelevät samoja potilastietoja ja noudattavat samaa lakia, mutta seuraamukset poikkeavat tällä hetkellä. Yksityinen lääkäriasema voi saada seuraamusmaksun, julkinen terveyskeskus ei.

Viranomaisen voi myös delegoida itselleen kuuluvia rekisterinpitäjän tehtäviä yksityisille henkilötietojen käsittelijöille. Ongelmallisena voidaan pitää sitä, että yksityiselle henkilötietojen käsittelijälle voitaisiin lähtökohtaisesti määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu, mutta viranomaisen ei voisi saada seuraamusmaksua, vaikka se olisi viime kädessä rekisterinpitäjänä vastuussa rikkomuksesta.

Ehdotetut seuraamusmaksuja koskevat säännökset koskisivat pääsääntöisesti kaikkia viranomaisia ja muita julkissektorin toimijoita sekä julkista hallintotehtävää hoitavia yksityisiä. Säännöksiin ehdotetaan kuitenkin eräitä välttämättömiä poikkeuksia, joita ovat muun muassa tuomioistuimien ja eduskunnan virastot.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen yksi tavoitteista on se, että seuraamus kohdistuisi siihen tahoon, joka on vastuussa. Hallituksen esittämät seuraamusmaksut ovat myös EU:n tietosuojalainsäädännön juridisen arvioinnin perusteella tarkoituksenmukainen seuraamusvaihtoehto, kun viranomaisen on rekisterinpitäjänä vastuussa tietosuoja koskevien vaatimusten rikkomisesta. Tämä johtuu viime kädessä siitä, että tietosuojalainsäädännön velvoitteet koskevat viime kädessä rekisterinpitäjiä, joita siis voivat olla sekä viranomaiset että yksityinen viranhaltija.

Voimassa olevia viranomaisia ja muita julkishallinnon toimijoita koskeva järjestelmä perustuu oleellisin osin laajaan rikosoikeudelliseen virkavastuuseen. Tämä tarkoittaa yksittäisen viranhaltijan henkilökohtaista rikosoikeudellista vastuuta. Hallinnollinen seuraamusmaksu sen sijaan kohdistetaan suoraan organisaatioon. Hallinnollisia seuraamusmaksuja koskevissa säännöksissä lähtökohtana olisi se, että viranomaisen organisaatiosta ei ole tarpeen osoittaa yksittäisestä rikkomuksesta vastuussa olevaa viranhaltijaa. Tämä ei tietenkään tarkoita sitä, ettei rikosoikeudelliselle virkavastuulle olisi edelleen tarvetta myös näissä yhteyksissä. Hallituksen esityksen tarkoituksena ei ole muuttaa sitä järjestelmää, että seuraamus voidaan kohdistaa edelleen yksittäiseen viranhaltijaan rikoslain perusteella silloin, kun on kyse esimerkiksi virkavelvollisuuden rikkomisesta, johon viranhaltijan voidaan osoittaa syyllistyneen tahallisesti tai tuottamuksellisesti.

Yleinen tietosuoja-asetus sallii sen, että jäsenvaltiot käyttävät liikkumavaraa ja sulkevat viranomaiset ja julkishallinnon elimet seuraamusmaksujen soveltamisen alan ulkopuolelle. Suomi on voimassa olevassa lainsäädännössä käyttänyt tätä liikkumavaraa. Yhteiskunta on kuitenkin kehittynyt tietosuojalainsäädännön voimaantulon jälkeen. Digitalisaation lisääntymisen myötä julkissektorin ja yksityissektorin erot henkilötietojen käsittelyssä eivät ole enää yhtä selviä ja myös julkisten palveluiden tuottamisessa hyödynnetään samoja teknisiä ratkaisuja kuin yksityisellä sektorilla. Kansalaiset eivät voi itse päättää, käsittelekö viranomaisen heidän henkilötietojaan ja miten paljon ja millä tavoin niitä käsitellään. Se, että viranomaisiin kohdistuisi mahdollisuus viimesijaisena keinona määrätä tällainen sanktioluontoinen seuraamus eli hallinnollinen

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

seuraamusmaksu, on omiaan lisäämään luottamusta lainmukaiseen henkilötietojen käsittelyyn julkisten palveluiden tarjoamisen yhteydessä. Tämä on erittäin tärkeää.

Seuraamusmaksu voitaisiin määrätä lähtökohtaisesti samoin edellytyksin kuin yksityissektorilla. Maksua määrättäessä olisi kuitenkin nimenomaisesti varmistuttava siitä, että se on oikeassa suhteessa viranomaisen kokoon ja taloudelliseen asemaan. Maksujen enimmäismäärät olisivat selkeästi alemmat kuin suoraan tietosuoja-asetuksen nojalla määrättävien maksujen enimmäismäärät. Maksu olisi myös tarkoitettu viimesijaiseksi toimenpiteeksi huomioiden rikkomuksen vakavuuden ja sen, riittävätkö asiassa muut toimenpiteet. Näillä rajauksilla huomioidaan viranomaisten toiminnan erityislaatuinen luonne. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Sitten edustaja Hänninen.

18.05 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Merta asian erinomaisesta valmistelusta ja esittelystä jälleen kerran. — Turvallisuus ei synny vain rajojen valvonnasta tai maanpuolustuksesta. Se rakentuu myös luottamuksesta siihen, että viranomainen käsittelee ihmisten tietoja lainmukaisesti, huolellisesti ja vastuullisesti. Nyt käsittelyssämme oleva hallituksen esitys vahvistaa tätä luottamusta. Se päivittää seuraamusjärjestelmää siten, että myös viranomaiset ja julkisoikeudelliset toimijat voidaan asettaa hallinnollisen seuraamusmaksun piiriin vakavissa tietosuojalain säännösten rikkomuksissa. Tämä ei ole rangaistushenkinen ratkaisu vaan osa yhteistä turvallisuuttamme.

Arvoisa puhemies! Yhteiskuntamme on voimakkaasti digitalisoitunut. Julkiset palvelut, etuudet, terveydenhuolto ja turvallisuustoiminta perustuvat yhä laajempaan henkilötietojen käsittelyyn. Kun tietoja yhdistellään, siirretään ja käsitellään automatisoidusti, myös riskit kasvavat. Tietoturvaloukkaus viranomaistyössä ei ole vain hallinnollinen virhe, vaan se voi horjuttaa kansalaisten luottamusta ja pahimmillaan vaarantaa yksilöiden tai koko yhteiskunnan turvallisuuden. Siksi asiaa on myös kohdeltava vakavuudella. Tässä tilanteessa seuraamusjärjestelmän uskottavuus on tärkeä osa sisäistä turvallisuutta. On kestävämpiä, jos viranomainen ja yksityinen toimija ovat eri asemassa, vaikka ne hoitaisivat samoja tehtäviä tai käsitelisivät samoja arkaluonteisia tietoja. Tämä esitys vahvistaa oikeusvaltion periaatetta ja yhdenvertaisuutta lain edessä.

Arvoisa puhemies! Kyse ei ole siitä, että veronmaksajien rahoja laitettaisiin turhaan kiertoon rikkomusten sattuessa. Seuraamusmaksut ovat viranomaisille selvästi alemmat kuin yksityissektorilla. Ne ovat viimesijaisia, ja ne on aina suhteutettava viranomaisten kokoon, taloudelliseen asemaan ja rikkomuksen vakavuuteen. On mielestäni myös hyvä, että tässä esityksessä kansallisen turvallisuuden ydinviranomaiset, kuten Puolustusvoimat ja suojelupoliisi sekä tuomioistuimet ja eduskunnan virastot, on perustellusti rajattu soveltamisalan ulkopuolelle. Näin turvataan viranomaisten toimintakyky ja valtiosääntöiset perusteet. Lisäksi rikkeistä aiheutuvaa ilmoitusvelvollisuutta voitaisiin jatkossa rajoittaa silloin, kun ilmoittaminen voisi vaarantaa kansallista turvallisuutta, rikosten selvittämistä tai muiden perusoikeuksien suojan. Tämä on tärkeä turvallisuuskysymys, koska avoimuus ja tietosuoja eivät saa johtaa uusiin riskeihin.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys ei heikennä viranomaisten toimintaedellytyksiä. Päinvastoin, se antaa selkeän viestin siitä, että tietosuoja ja tietoturva ovat osa

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

viranomaisen perustehtävää ja tärkeä osa kansallista turvallisuutta. Se vahvistaa ennaltaehkäisyä, ohjaa parempaan riskienhallintaan ja lisää kansalaisten luottamusta julkiseen valtaan. Siksi tätä esitystä on syytä tarkastella nimenomaan turvallisuutta vahvistavana uudistuksena. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

18.10 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä eduskunnalle tietosuojalain ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain seuraamussäännösten muuttamiseksi. Esityksen keskiössä on se, että viranomaisille ja julkishallinnon elimille voitaisiin määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu tietosuojalainsäädännön rikkomisesta. Laki koskisi pääsääntöisesti kaikkia viranomaisia eräin laissa säädeltävin poikkeuksin.

Esitys pohjautuu Orpon hallituksen hallitusohjelmaan, jossa sanotaan, että hallitus toteuttaa kansallisen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen. Sen yhteydessä säädetään hallinnolliset sakot tietosuojaloukkauksista koskemaan julkista ja yksityistä sektoria yhtäläisesti. Tarkoitus on siis tältä osin yhtenäistää sovellettava seuraamusjärjestelmä. Lisäksi tietosuojalakiin lisätään säännökset, jotka koskevat rajoituksia rekisterinpitäjän velvollisuuteen ilmoittaa henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta rekisteröidylle.

Säännöksiä siis selkeytetään. Mitään sen kummempia uusia velvoitteitahan näistä lakimuutoksista ei viranomaisille koituisi. Tietysti se voi aiheuttaa tarvetta organisaatioissa tarkistaa sisäisiä rekisterinpitoon liittyviä järjestelyitä. Voi olla, että joissain tapauksissa tämä saattaa kannustaa tietojärjestelmien uusimisiin tai päivittäisiin. Täten uudistuksella on tietosuoja edistävää ja rikkomuksia ennaltaestävää vaikutusta, kun seuraamusmaksujen mahdollisuus tietysti lisää viranomaisten varovaisuutta ja huolellisuutta. — Kiitos ministerille tämän asian esittelystä. Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.12 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän hyvin, että tietosuojasäännösten rikkomuksista yksityiselle ja julkiselle puolelle tulee samanlaisia seurauksia, jos on samantyyppisiä asioita, esimerkiksi nyt tämä hyvä ministerin esittämä terveydenhuollon esimerkki, jossa yksityinen lääkäriasema tai terveysasema toimii tässä mielessä väärin.

Mutta kun tätä lakiesitystä tässä olen lukenut, niin täällä on hieman auki se, kuinka paljon tällainen laiminlyönti tai seuraamusmaksu on. Yksityisellä puolella se on tarkemmin määritelty, Eurooppa-tasolla se on jopa kymmenen miljoonaa euroa. Jos kyseessä on yritys, niin se on kaksi prosenttia edeltävän tilikauden vuotuisesta maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta. Puhutaan valtavista summista. Sitten täällä 83 artiklan 5 kohdan mukaan eräiden muiden säännösten rikkomisesta voidaan määrätä jopa 20 miljoonaa tai neljä prosenttia, eli puhutaan valtavista summista. Kun minä täältä lakiesityksestä katsoin, niin meillä on tietyistä asioista näitä laiminlyöntimaksuja, jotka ovat 2 000:sta 20 000 euroon täällä tiettyjen lakien kohdalla ja näin poispäin, sitten tietty seuraamusmaksu on myöskin kymmenen prosenttia hankinta- ja käyttöoikeussopimuksen arvosta silloin, kun puhutaan tästä Kilpailu- ja kuluttajaviraston alueesta. Kysyisin nyt sitä,

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

minkäkokoisiksi nämä seuraamusmaksut täällä julkisella puolella voivat nyt muodostua, kun minä en löytänyt täältä semmoista taulukkoa tai semmoista yhteenvedoa, jossa näkyisi näitä summia. Kun ainakin täällä yksityisellä puolella Eurooppa-tasolla ne ovat aika valtavia, niin mitä ne ovat sitten täällä meillä julkisella puolella, kun täällä Suomessa näitä asioita käsitellään? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri Meri kommentoida käytyä keskustelua?

18.14 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kyllä, kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jos tarkoitatte näitä enimmäismääriä ja määriä, niin täällä lain 58 c §:ssä on näitä eri pykäliin kohdistuvia enimmäismääriä ja sitten näitä reunaehtoja, miten tätä asiaa päätettäessä lain mukaan tulee menetellä.

Tämä on erittäin tärkeä huomio, mikä tässä puheenvuoroissa tuli esille, että henkilötietojen käsittely ja tietosuojat on erittäin tärkeää, samoin juuri se, että ei kävisi niin, että samassa tilanteessa olevat yksityiset ja julkisoikeudelliset toimijat eivät voisi saada jonkinlaista seuraamusmaksua. Toki ymmärretään valtiollisia toimijoita, mutta kuitenkin se kannustaa toimijoita toimimaan oikein. En tarkoita sitä, että välttämättä kukaan tahallaan näitä tekisi, mutta voi joskus ollakin, että ollaan törkeän huolimattomia tai jopa tahallisia, ei voida ehkä osoittaa virkavastuuta aivan selvästi tai ainakaan virkarikosta. Meillä on paljon urkkimisia ja muita. Kun on julkkiksia, niin käydään vähän kurkkimassa sieltä, ja se ei ole missään tapauksessa hyväksyttävää.

Tänä päivänä olen itse huolestunut esimerkiksi osoitetiedoista. Meillä on turvallisuuden kannalta erilaisia uhkatilanteita, käydään katselemassa ihmisten osoitetietoja varsinkin esimerkiksi tilanteessa, jossa osoitetiedolla on yleinen luovutuskielto tai sitten on kielletty esimerkiksi turvakiellon vuoksi luovuttamasta tietoa eteenpäin. Meidän täytyy olla tarkkoja siitä, että niiden ihmisten tiedot, jotka eivät tietojaan halua jakaa, eivät leviä väärin käsiin. Ihmisten yksityiset tiedot eivät ole mitään iltapäivälehtien lööppejä, jotka sitten vielä helposti kuulopuheina leviävät. Niistä voi tulla valtavia vahinkoja. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevien direktiivien täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 45/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, ministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.17 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä esitetään yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevan direktiivin täytäntöönpanoa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä. Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät toukokuussa 24 kaksi samansisältöistä direktiiviä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevista vähimmäisvaatimuksista. Suomen lainsäädäntö täyttää nämä vähimmäisvaatimukset jo suurimmaksi osin, ja täydennykset esitetään toteutettavaksi direktiivin edellyttämällä minimitasolla.

Direktiivit koskevat Suomessa käytännössä yhdenvertaisuusvaltuutettua, tasa-arvovaltuutettua ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa. Nyt annetulla esityksellä muun muassa vahvistettaisiin näiden viranomaisten riippumattomuutta. Yhdenvertaisuusvaltuutetulle ja tasa-arvovaltuutetulle säädettäisiin velvollisuus antaa selvitys sidonnaisuuksistaan oikeusministeriölle. Tasa-arvovaltuutetulle annetaan vastaava oikeus olla muusta virasta virkavapaalla valtuutetun tehtävän ajaksi kuin yhdenvertaisuusvaltuutetulla jo on. Lisäksi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan pääsihteerin nimittämistoimivalta siirrettäisiin oikeusministeriöltä valtioneuvostolle ja lautakunnan henkilöstön nimittäminen oikeusministeriöltä lautakunnalle itselleen.

Esitys sisältää myös säännöksiä valtuutettujen toiminnan järjestämisestä. Moni näistä direktiivin nyt edellyttämistä velvollisuuksista on jo toteutunut valtuutettujen työssä ilman varsinaisia säännöksiäkin. Valtuutetuille lisättäisiin velvollisuus hyväksyä työohjelma ja julkaista tiivistelmä merkittävimmistä lausunnoistaan sekä eritellä keräämänsä syrjintää koskevat tiedot syrjintäperusteittain ja elämänaloittain. Niiden antamien kertomusten sisältöä täsmennettäisiin.

Esityksellä toteutettaisiin direktiivin velvoite siitä, että tuomioistuimen tulee varata tasa-arvovaltuutetulle mahdollisuus tulla kuulluksi asioissa, jotka koskevat tasa-arvolain soveltamista. Yhdenvertaisuusvaltuutetulla vastaavanlainen oikeus on jo. Käräjäoikeuden kanneaika syrjintäepäilyyn liittyvässä hyvitysasiassa keskeytyisi siksi ajaksi, kun osapuolet etsisivät sovinnollista ratkaisua valtuutetun johdolla.

Muuna kuin direktiivin edellyttämänä muutoksena ehdotetaan lisäksi, että valtuutetut voisivat valtuuttaa myös toimintonsa esittelijät antaman kannanoton vakiintuneimmissa asiatyypeissä. Tämä parantaa valtuutettujen edellytyksiä asioiden viivytyksettömään käsittelyyn.

Lisäksi ehdotetaan, että kun käräjäoikeuden kanneaika hyvitysasioissa nyt keskeytyy siksi aikaa kun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta käsittelee samaa asiaa, niin jatkossa kanneaika alkaisi kulua uudelleen vasta lautakunnan ratkaisun saatua lainvoiman. Tällä ehkäistään sellainen tilanne, jossa sama asia olisi samaan aikaan käsittelyssä sekä hallintotuomioistuimessa että käräjäoikeudessa.

Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön asettama työryhmä selvitti yhdenvertaisuusvaltuutetun ja tasa-arvovaltuutetun tehtävien kehittämistä sekä valtuutettujen yhdistämistä. Selvitys valmistui vuoden 2025 keväällä. Poliittista

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

yhteisymmärrystä ei tuolloin saatu, mutta mikäli sellainen olisi, niin tätä voisi hyvinkin harkita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Sitten edustaja Hänninen.

18.21 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Turvallisuus syntyy myös luottamuksesta, siis siitä, että ihmiset kokevat tulevansa kohdelluiksi oikeudenmukaisesti ja saavansa toimivaa oikeussuojaa. Juuri tätä luottamuksen perustaa halutaan tällä esityksellä vahvistaa. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo eivät ole pehmeitä arvoja. Ne ovat yhteiskunnan sisäisen turvallisuuden perusedellytyksiä. Sellainen yhteiskunta ei ole vakaa, jossa syrjintä jää vaille vastausta, jossa oikeussuojakeinot ovat hitaita tai epäselviä ja jossa valvovat viranomaiset ovat haavoittuvia ulkopuoliselle vaikutukselle. Se on altis vastakkainasettelulle, epäluottamukselle ja pitkässä juoksussa myös ulkopuoliselle vaikuttamiselle.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä vahvistetaan Suomen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelinten riippumattomuutta, toimintakykyä ja oikeudellista selkeyttä EU-direktiivien edellyttämällä tavalla. Keskeistä turvallisuuden kannalta on kolme asiaa: Ensinnäkin viranomaisten riippumattomuus vahvistuu, kun henkilöstönnimittämistoimivalta siirretään pois ministeriöstä, kun sidonnaisuuksien ilmoittaminen tehdään velvollisuudeksi ja kun sisäistä toimivallan delegointia selkeytetään lailla — vahvistetaan sitä, että valvovat viranomaiset voivat tehdä työnsä ilman painostusta tai epäilyjä vaikuttamisesta. Toiseksi oikeussuojan ennakoitavuus ja toimivuus on keskeistä: hyvityskanteen määräajan keskeyttäminen sovintomenettelyn ja lautakuntakäsittelyn ajaksi lisää oikeusvarmuutta ja kannustaa ratkaisemaan riitoja ilman pitkiä ja kuormittavia oikeusprosesseja. Ja kolmanneksi tietosuoja- ja luottamusmenettelyihin panostetaan: Esityksessä korostetaan henkilötietojen käsittelyä koskevaa huolellisuutta, anonymisointia ja tietosuojan noudattamista. Syrjintää epäilevälle annettavan alkuinformaation selkeyttäminen lisää ymmärrettävyyttä ja vähentää turhaa epävarmuutta.

Turvallisuuden näkökulmasta tämä kokonaisuus tarkoittaa vähemmän kokemuksia mielivallasta ja enemmän kokemuksia oikeudenmukaisesta hallinnosta. Se tekee vain sen, mikä on tarpeen, siis vahvistaa riippumattomuutta, parantaa prosessien laatua ja turvaa kansalaisten oikeussuojaa.

Arvoisa puhemies! Turvallinen yhteiskunta ei ole vain sellainen, joka kestää kriisit. Se on sellainen, jossa ihmiset eivät koe järjestelmän olevan heitä itseään vastaan. Tämän hallituksen esityksen merkitys on juuri tässä kokemuksessa. Se vahvistaa oikeusvaltion uskottavuutta, viranomaisten toimintavarmuutta ja kansalaisten luottamusta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.25 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on hyviä esityksiä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvovaltuutetun toimialueelta, ja siinä mielessä voi sanoa, että tässä on monta semmoista asiaa, jotka menevät eteenpäin. Ensinnäkin kun katsotaan, että tämä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan pääsihteerin nimitysvalta siirretään nyt valtioneuvostolle. Täällä muutama ilta sitten, kun käytiin keskustelua, oli vaatimuksia

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

yhdenvertaisuusvaltuutetun viran lopettamisesta ja koko toimiston lopettamisesta, mutta toisaalta tämä esitys nyt vahvistaa sitä, että me tarvitsemme tämmöisiä toimielimiä, jotka katsovat tätä yhdenvertaisuusasiaa noin laajemmin, ja tasa-arvovaltuutettu katsoo miesten ja naisten välistä kokonaisuutta.

Ensinnäkin tämä kanneaikojen keskeyttäminen silloin, kun asia on vireillä näissä toimielimissä, on kyllä hyvä asia. Tavallaan näitten kanneaikojen osalta on se pelko aina, että se kuluu loppuun, jos ne ovat pitkään tuolla käsittelyssä, ja muistaakseni yhdenvertaisuusvaltuutetulla taisi olla 2 400 juttua ja tasa-arvovaltuutetulla 1 300 yhteydenottoa vuodessa, niin että siellä on aika valtavasti niitä asioita. Tämä kanneaikojen keskeyttäminen lautakunnan ratkaisun osalta on tosi hyvä asia, ja sitten myöskin näitten delegointimahdollisuus, joka liittyy siihen, että voidaan delegoida siinä organisaatiossa muille tasoille.

Arvoisa rouva puhemies! Kiinnittäisin huomiota sellaiseen asiaan, joka tässä nyt ei ole hirveästi esillä, liittyen siihen, mitä me ollaan tuolla kuulemisissa kuultu tasa-arvovaltuutetun työskentelystä. Siellä olisi erityinen toivomus, että kun sinne lautakuntaan voi viedä asioita vain keskusjärjestö ja tasa-arvovaltuutettu itse, niin myös yksilö, joka on kokenut tällaista syrjintää, voisi viedä näihin lautakuntiin näitä asioita. Sillä tavalla oikeudenkäyntikynnys pienenesi ja kulut pienenesivät, koska tämä lautakunta käsittelee niitä asioita hyvin edullisesti, eli siinä ei ole kuluja, eikä tarvitsisi viedä tuonne käräjäoikeuksiin ja muihin näitä asioita. Tämmöinen mahdollisuus pitäisi olla. Kuulinkin, että siinä on jonkin verran vääntöä sen asian osalta, ja siinä mielessä toivoisin, että tätä asiaa edistettäisiin tämän yhteydessä. Nämä ovat molemmat hyviä orgaaneja, ja niitä tarvitaan, mutta yksilön osalta näitä esille nostamisia rajoittaa se kuluriski, joka näihin liittyy, jos ne menevät tuonne oikeudenkäyntiin käräjäoikeuteen asti. Siellä asianajopalkkiot ja muut ovat sen verran isoja, että se hyvitys on aika pieni sitten suhteessa siihen riskiin nähden. Tässä mielessä teen tämmöisen kysymyksen ja esityksen ministerille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

18.28 **Riitta Kaarisalo sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos puolestani ministerille esittelypuheenvuorosta. Se oli varsin selkeä ja kattava. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan siis muutettavaksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annettua lakia, tasa-arvovaltuutetusta annettua lakia, yhdenvertaisuuslakia, naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettua lakia sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annettua lakia. Näillä ehdotetuilla muutoksilla on tarkoitus tosiaan toimeenpanna direktiivit, joilla vahvistetaan vähimmäisvaatimukset koskien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelinten toimintaa. Yleisesti ottaen on hyvä todeta, että paitsi nämä direktiivin tavoitteet ovat äärimmäisen kannatettavia myös nämä esitetyt lainsäädäntömuutokset ovat pääsääntöisesti erinomaisia nekin.

Tässä aikaisemmassa puheenvuorossa itse asiassa edustaja Lyly toikin jo esille esimerkiksi yhdenvertaisuusvaltuutetun tekemää tärkeää ja arvokasta työtä esimerkiksi syrjinnän ehkäisemiseksi työelämässä ja myös vammaisten oikeuksien parantamiseksi. Tämä on huomionarvoista, sillä valtaosa esimerkiksi yhdenvertaisuusvaltuutetun syrjintäyhteydenotoista koskee nimenomaan työelämässä esiintyvää syrjintää. Kun näitä yhteydenottoja tuossa taannoin, kun käsitelimme yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomusta,

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

puttiin tarkemmin läpi, niin siellä käy selväksi, että yleisimpiä syrjintäperusteita ovat nimenomaan muut henkilöön liittyvät syyt, terveydentila, vammaisuus ja ikä. Työelämää koskevissa yhteydenotoissa ovat korostuneet myös rekrytointiin liittyvät kysymykset. Esimerkiksi monet vammaiset henkilöt kohtaavat työelämässä syrjintää, joka tavanomaisesti ilmenee jo työhönottovaiheessa. Tämän seurauksena merkittävä osa työkykyisistä vammaisista henkilöistä jää työvoiman ulkopuolelle, ja tätä voidaan pitää monella tapaa kestäättömänä tilanteena.

Tätä taustaa vasten ajatellen olinkin todella yllättynyt siitä, että nimenomaan perussuomalaisten edustajat reagoivat hyvin voimakkaasti esimerkiksi yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksen yhteydessä ja useammassa puheenvuorossa nimenomaan edellytettiin ja jopa vaadittiin yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston lakkauttamista kokonaisuudessaan. Tämä kyllä herättää sen kysymyksen, miten perussuomalaiset tulevat nyt tähän käsillä olevaan lakiesitykseen suhtautumaan, kun sillä nimenomaan parannetaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelinten toimintaa.

Mutta tämä jää nähtäväksi, ja edelleenkin tässä vaiheessa kuitenkin lämpimät kiitokset ministeri Merelle tämän esityksen tuomisesta eduskuntaan, ja toivomme sille suotuisaa käsittelyä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? — Olkaa hyvä.

18.32 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Joo, kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on tosiaan tullut tämän direktiivin täytäntöönpanon johdosta. Minusta on ihan hyvä, että voidaan käydä keskustelua eri viranomaisten tehtävistä, tehtävien päällekkäisyyksistä ja muista seikoista. Niin kuin tuossa kerroin, jos palataan sinne ensimmäiseen syksyyn, niin meillä perustettiin silloin eduskunnan myötävaikutuksella tämä Erityisviranomaiset, joka on kaikkien valtuutettujen yhtenäinen tällöinen hallinnollinen yksikkö, joka tuottaa heille hallinnollisia palveluja. Meillä on hyvin erikokoisia valtuutettuja, on vanhusasiavaltuutettu, tietosuojavaltuutettu, tiedusteluvalvontavaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu, tasa-arvovaltuutettu, ja heillä on kaikilla hyvin erilaiset resurssit. En osaa kuitenkaan sanoa, että esimerkiksi vanhusten asiat tai tietosuoja-asiat olisivat jotenkin vähempiarvoisia, ja tämä resurssien käyttö ei ole täysin yhteismitallista. Perussuomalaiset ja monet henkilöt ovat toivoneet, että selvitetäisiin näitä yhdistämisä ihan sen takia, että saataisiin haavoittuvuuksia ja resursseja paremmin kohdennettua.

Sitten taas, mitä tulee puolueiden näkemyksiin siitä, mitä joku valtuutettu tai joku muu sanoo, niin minusta se on ihan normaalia keskustelua. En minä osaa siitä pöyristyä enkä ajatella, että sellaista ei saisi keskustella. Eri mieltähän saa olla. Eihän meillä nyt sellaista tahoja kai Suomenmaassa ole, jonka sanoma on niin suuri totuus, ettei siihen kukaan uskalla kommentoida. Ja siitä huolimatta laitamme asiallisesti direktiivejä täytäntöön. Näin itse ajattelen, ja ehkä henkilökohtaisesti voisin todeta, että en ole sitä keskustelua kuullut, mutta mitä näin sosiaalisessa mediassa, niin se kyllä liittyi enemmän siihen, että itäraja pitäisi avata turvapaikanhauille, jos näin ymmärsin, ja sen nyt tietysti ehkä tässä tilanteessa jokainen meistä ymmärtää, miksi tuo itäraja on kiinni. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

18.34 **Riitta Kaarisalo sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ministeri Meri, ihan vain hyvin tiivis tähdennys siitä, että kukaan ei todellakaan ole pöyristynyt, siitä ei ole kysymys. Tämän aikaisemman keskustelun yhteydessä niissä puheenvuoroissa, joissa vaadittiin nimenomaan yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston lakkauttamista, se kritiikki kyllä kohdistui nimenomaan siihen — mikä nähdään voimakkaasti — että kyseessä on vahvasti politisoitunut virkamies, joka ei tarkastele asioita objektiivisesti. Tuotiin pettymys siihen, että siellä kritisoidaan harjoitettua maahanmuuttopolitiikkaa ja niinpäin pois. Eli kyllä se kritiikin kärki oli ennen kaikkea siinä, että koettiin, että virkamies ei ole puolueeton. Tämä on tietenkin yhtä lailla keskustelu, jota on kaikki mahdollisuudet ja oikeudet käydä. Se, mikä siinä ehkä hieman omaan korvaani loppuviimein särähti, oli nimenomaan se, että viranomaisia kovin kovasanaisesti syytetään tapauksissa, joissa he eivät jaa esimerkiksi tiettyä näkemystä jonkun tietyn poliittisen puolueen kanssa, ja siitä vedetään johtopäätöksiä, että viranomaistyö on kyseenalaistettavaa. Tämä oli ehkä se, mikä siinä... Jos nyt joku pikkasen kulmia kohotti, niin ehkä se oli tämä sivuseikka.

Mutta olen kyllä kanssanne täysin samaa mieltä siitä, että näitä tehtäväkuvia ja tarvittaessa päällekkäisyyksiäkin on ihan aiheellista ajoittain pohtia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.36 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Itse kun kuuntelin sitä keskustelua, ja pari puheenvuoroa siinä käytettiin, niin totean, että näitten molempien valtuutettujen ja erityisesti yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä on katsoa, että asiat kulkevat niin kuin niitten pitää kulkea ja toimeenpano ja asiat menevät niin, että niissä viranomaiset tekevät asiansa sen mukaisesti, mitä on lainsäädännössä ja muussa sovittu. Tämän tehtävän he ovat saaneet lainsäädännön kautta, ja on hyvä, että meillä on tällaisia riippumattomia viranhaltijoita, jotka pystyvät sanomaan näistä asioista. Sanovathan muutkin viranomaiset, että joku laki ei toimi ja sitä pitäisi muuttaa tähän ja tähän suuntaan, ja se ei saisi johtaa siihen, että nyt se sanoi väärin tuosta ja noin pois päin ja että sitten vaaditaan, että pitää tämä koko toiminta lakkauttaa.

Minusta tässä yhteiskunnassa ja tässä demokratiassa pitää kestää monenlaista keskustelua. Olen ministerin kanssa samaa mieltä, että kaikkien toimintaa voidaan arvioida tässä salissa ja pitää pystyä kestämaan se, mutta me olemme rakentaneet tähän tämän yhteiskunnan demokraattisia elimiä, jotka katsovat, miten tämä toimii, ja se on hyvä, että nostetaan näitä kipukohtia esiin ja joudutaan arvottamaan aina itsekin, onko tämä nyt oikein näin tai noin, ja arvot ja politiikka muuttuvat vuosien varrella. Siinä mielessä itse arvostan kovasti sitä, että me pystytään täällä puhumaan niitä auki, mutta en pitänyt siitä kovin, tai en pitänyt siitä yhtään oikeastansa, että ruvettiin vaatimaan jonkun viranhaltijan toiminnan lakkauttamista sen takia, kun hän nostaa tällaisia asioita esiin. Mutta hyvä, että tämä nyt tuli selväksi.

Tämä lakiesitys, vaikka tämä on direktiivin käytäntöönpanoa, vain vahvistaa ja työskentelyä selkeyttää. Minusta se näitten valtuutettujen yhteinen toimisto ja tämä viranomaistoimintojen taustan kerääminen on ollut viisasta tässä, ja on saatu sitä resurssia koottua. Tämä on ollut hyvä tapa tehdä töitä, ja kullakin on oma spesiaalialueensa, mitä pitää katsoa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

18.38 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ymmärrän, ja on tietysti hyvä käydä tuota keskustelua vielä tuosta yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomuksesta. Näinhän sitä tehtiin tässä joku ilta sitten. Se iso asia, minkä haluan sanoa, on se, että kuitenkin tässä demokraattisessa yhteiskunnassa Suomessa meillä pitää olla mahdollisuus keskustella täällä myös sellaisesta asiasta. Näissä meidän muutamien ihmisten jorinoissa tässä illalla — Juha Hänninen tässä lähinnä jorisee, ja muut tietysti käyttävät arvokkaita puheenvuoroja — ei lakkauteta mitään virkoja, mutta pitää olla tässä demokratiassa mahdollisuus kertoa mielipiteensä ja ajatuksensa suoraan. Tietysti semmoinen iso asia on, että kun ollaan tässä valtakunnan suurimmassa salissa, pitää olla sen kielenkäytön toisia kunnioittavaa ja arvostavaa, ja silloin voidaan puhua ihan mistä tahansa asiasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri vielä? [Leena Meri: En huomannut kysymystä.]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

7. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2025

Kertomus K 12/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan. Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 8. ja 9. asiasta.

Tähänkin keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Puheenjohtaja Sirén, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

18.40 **Saara-Sofia Sirén kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä ovat eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomukset koskien eduskunnan, Valtiontalouden tarkastusviraston ja Ulkopoliittisen instituutin tilien ja hallinnon tarkastusta viime vuoden osalta eli vuodelta 2025. Tosiaan, kuten puhemies mainitsi, tarkoitus on käsitellä nämä asiat samassa asiakohdassa, vaikka ovat päiväjärjestyksessä omina asiakohtinaan.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan työjärjestyksen ja eduskunnan tilisäännön mukaan eduskunta valitsee keskuudestaan kolme tilintarkastajaa ja kullekin heistä henkilökohtaiset varajäsenet. Eduskunnan valitsevat kolme tilintarkastajaa valitsevat neljännen tilintarkastajan, joka on ammattitilintarkastaja, ja myös hänelle varajäsenen. Tällä kuluvalle toimikaudella 2024—2027 eduskunta valitsi tilintarkastajiksi Saara-Sofia Sirénin eli allekirjoittaneen puheenjohtajaksi ja edustajat Joona Räsänen ja Veijo Niemi

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

jäseniksi. Neljäs tilintarkastaja valittiin kilpailutuksen kautta, ja kilpailutuksen perusteella meneillään olevalle neljävuotiskaudelle tilintarkastajaksi valittiin BDO Oy ja siellä Tiina Lind.

Eduskunnan tilintarkastajien tehtävänä on tarkastaa eduskunnan ja sen virastojen tilit ja hallinto. Tarkastus koskee siis eduskunnan kansliaa, eduskunnan oikeusasiamiestä sekä Valtiontalouden tarkastusvirastoa ja Ulkopoliittista instituuttia. Talouden tarkastuksessa tilintarkastajat ovat käyneet läpi tilikauden aikaista kirjanpitoa sekä tilinpäätöstä ja saaneet katsauksia toiminnan ja talouden kehityksestä. Hallinnon tarkastuksessa eduskunnan tilintarkastajat ovat perehtyneet kansliatoimikunnan päätöksiin ja kuulleet virastojen johdon edustajia näiden toiminnasta. Näin on selvitetty muun muassa toiminnan lainmukaisuutta. Tilintarkastajat ovat saaneet katsauksia muun muassa toiminta- ja taloussuunnitelmasta ja tulossuunnitelmasta sekä niiden seurannasta, tietohallinnon kehittämishankkeiden etenemisestä sekä tietoturvariskeistä ja niiden hallinnasta. Yleisellä tasolla voidaan todeta, että ajat ovat haastavat ja viime vuodelle on kohdistunut säästötoimia myös eduskunnan ja sen alaisten virastojen osalta. Tämä työ jatkuu myös kuluvan vuoden osalta. Tilintarkastajien näkökulmasta keskeinen viesti on se ja tehtävämme on varmistaa, että asiat ovat kunnossa ja asianmukaisesti hoidettuja niin talouden kuin hallinnon osalta.

Arvoisa puhemies! Seuraavaksi esittelen eduskunnan tilintarkastajien lausunnon eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta, kirjanpidosta ja hallinnosta vuodelta 2025: ”Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat eduskunnan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot eduskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.”

Eduskunnan tilintarkastajien lausunnot ovat samansisältöiset myös VTV:n ja Ulkopoliittisen instituutin osalta. Olemme sopineet edustaja Niemen kanssa, että seuraavaksi hän esittelee ne, ja kuten puhemies totesi, lähetekeskustelun jälkeen tarkoitus on tilintarkastuskertomukset käsitellä tarkastusvaliokunnassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

8. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2025

Kertomus K 13/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, niin tuttuun tapaan asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Keskustelu

18.45 **Veijo Niemi ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Elikkä kuten sovimme puheenjohtaja Saara-Sofia Sirénin kanssa, esittelen eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomuksen Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2025.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta: ”Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat viraston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia.” Saara-Sofia Sirén, puheenjohtaja, Joonas Räsänen, Veijo Niemi ja ammattitilintarkastaja Tiina Lind, BDO Oy.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

9. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2025

Kertomus K 14/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan se 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, niin asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.46 **Veijo Niemi ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2025:

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta: ”Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat viraston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot Ulkopoliittisen instituutin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia.” Saara-Sofia Sirén, puheenjohtaja, Joonas Räsänen ja Veijo Niemi, jäsenet, ja ammattitilintarkastaja Tiina Lind, KHT, BDO Oy. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleistukilain 13 ja 19 §:n ja työttömyysturvalain 10 luvun 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 13/2026 vp
Valiokunnan mietintö StVM 1/2026 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

18.48 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tänä vuonna valmistelemme sosiaaliturvauudistusten kokonaisuutta. Tämä esitys osoittaa sitä, että jatkossa kaavailtu yleistuki korvaisi peruspäivärahan ja työmarkkinatuen. Tämän muutoksen yhteydessä meidän velvollisuutemme on varmistaa, että järjestelmä toimii oikeudenmukaisesti, ennakoitavasti ja ennen kaikkea siten, että suomalaisten arjen turvallisuus vahvistuu.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on käsitellyt esityksen huolellisesti ja kiinnittänyt huomiota siihen, että meidän tulee viipymättä selvittää nyt säädettävän yleistuen tarveharkinnan vaikutukset heihin, jotka ovat tehneet päätöksen siirtyä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle.

Arvoisa puhemies! Arjen turvallisuus syntyy siitä, että ihmisillä on varmuus toimeentulosta myös muutostilanteessa. Työttömyys, uranvaihto tai maahanmuutto ovat tilanteita, joissa ihminen tarvitsee tukea enemmän. Tämä esitys korjaa yleistuen osalta sen, että alkuperäisessä muodossa esitys yleistuesta ei riittävällä tavalla huomioinut aiempien työttömyysturvasäännösten käytäntöjä odotusajan osalta. Yleistuen odotusaikaa ei tule soveltaa silloin, kun ihminen osallistuu työvoimakoulutukseen, opiskelee työttömyysetuudella tuettuna tai suorittaa kotoutumisen edellyttämää luku- ja kirjoitustaidon koulutusta. Kun ihminen ottaa konkreettisen askeleen kohti työelämää, häntä ei pidä rangaista odotusajalla. Yhteiskunta hyötyy aina siitä, kun ihminen koulutautuu, uudistaa osaamistaan tai kotoutuu suomalaiseen yhteiskuntaan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

18.50 **Riitta Kaarisalo sd:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme nyt tosissaan hallituksen esitystä yleistukilain ja työttömyysturvalain muutoksista, ja nyt meillä on tämän käsittelyn yhteydessä käytössämme sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö. Nostan siitä esille seuraavat huomiot:

Ensimmäinen koskee tarveharkintaa, johon ei siis esitetä muutoksia yleistuen osalta. Valiokunnan asiantuntijakuulemisen yhteydessä nousi kuitenkin esille kysymys

Pöytäkirja PTK 37/2026 vp

nimenomaan osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen huomioon ottamisesta yleistuen tarveharkinnassa. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen tavoitteenahan on se, että työntekijät ja yrittäjät voivat jatkaa pidempään työelämässä ja osittain varhennetun vanhuuseläkkeen saaja voi eläkkeellä ollessaan myös työskennellä.

Uusi yleistuki korvaa nyt 1.5.2026 alkaen työmarkkinatuen ja peruspäivärahan. Valiokunta kiinnitti työskentelyssään huomiota erityisesti siihen, että hallituksen esityksessä yleistukilain ei ole erikseen käsitelty osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen vaikutuksia yleistukeen tai ikääntyneiden toimeentuloon. Tämähän tarkoittaa sitä, että tällöin myöskään muutoksen vaikutuksia osittaista varhennettua vanhuuseläkettä saaviin henkilöihin ei ole voitu ottaa huomioon eduskuntakäsittelyn yhteydessä.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta piti erityisen ongelmallisena sitä, että yleistuen tarveharkintaa sovelletaan myös niihin osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen saajiin, jotka ovat tehneet päätöksen osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle siirtymisestä ennen kuin on ollut tietoa sen vaikutuksista yleistuen tasoon. Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä ei voi lakkauttaa tai keskeyttää, eikä päätöstä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle siirtymisestä voi enää peruuttaa kolmen kuukauden jälkeen päätöksen antamisesta.

Arvoisa rouva puhemies! Tästä syystä onkin todella välttämätöntä, että valtioneuvosto selvittää yleistuen tarveharkinnan vaikutukset niihin henkilöihin, jotka ovat tehneet päätöksen siirtyä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle, ja mikäli tarve niin on, niin se myös tuo viipymättä kevätistuntoaikana eduskunnan käsiteltäväksi tarvittavat lait näiden muutosten ennakoimattomien vaikutusten korjaamiseksi. Tämän asian tärkeyttä sosiaali- ja terveysvaliokunta on painottanut nimenomaan tämän yksimielisesti jätetyn lausuman kautta. Itsekin henkilökohtaisesti peräänkuulutan sitä, että tätä tilannetta on aidosti seurattava hyvin tarkkaan ja tarvittaessa lainsäädäntöä on viivytyksettä muutettava, ettei se epäoikeudenmukaisesti rankaise ikään kuin takautuvasti jo aikaisemmin päätöksen tehneitä suomalaisia. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 13/2026 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 17.4.2026 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.54.

Pöytäkirjan vakuudeksi: